Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-һээ гарана

№ 54 (14471)

1977 оной мартын 5, суббото

Сэн 2 мүнгэн.

АРАДАЙ УРАН БЭЛИГЭЙ БУЛАГУУД

Хэдэн жэлэй урда тээ Хэжэнгын аймагай «Ургы» гэ- арадай хоор Монголой Арадай Республикада айлша- ошожо, уран бэлигээ харуулаа бэлэй. Гоё һайхан, түгэлдэр концертыень хараһан хүн зон нэрьемэ аль- шаагаар номер бүхэнинень угтаа һэн. Одоол тинхэ- үргэн ужам Совет орондо, Байгалай эрьеын республ- да искусство гээшын ёһотойгоор хүгжэһые монгол нюдөөрөө хаража, уран һайханай бүлгэмэй тү- гшэд бэшэ, мэргэжэһэн артистнууд эдэл гэжэ тоо- һэн.

Олон миллион хүн зоной соёл культурын һалбаран лгэ—совет гүрэндэхи ажабайдалые эли тодоор ха- һан гээшэ. Имагтал Агуу Октябриин ашаар лэ манай ууд бэлиг шадабарнин орьёлнуудые дабажа, хаана- үзэгдөөгүй үндэр соёл культуратай боложо шадаа. зоной бэлиг шадабарние тодоруулха, тэрэнние дэл- хүгжөөхэ хэрэгтэ манай парти саг үргэлжэ ехэ ан- хандуулна. Агуу Октябриин 60 жэлэй ойдо зо- гдаһан арадай уран бэлигэй Бүхэсоюзна фестиваль тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

«Арадай уран бүтээлэй үйлэдбэри» «Зохёохы ажал- залуушуултай ябуулха хүдэлмэри тухай» гэһэн тог- нууд соогоо түрэл партимнай Центральна Комитет уран бэлигые саашадань хүгжөөхэ, бэлигтэй за- уулай эдэбхи үүсхэлые дэмжэхэ тухай онсолон тэм- һэн. Искусствын үргэн харгы бэлигтэйшүүлдэ гар- үгэдэг уран һайханай бүлгэмүүдэй үүргын айхаб- ехэ байһые сэгнэхэнь хүшэр.

Арадай уран бэлигэй Бүхэсоюзна фестивалиин хоёр үнгэрөөд, гурбадахинь мүнөө ябажа байна. Энээнэй тээ харуулагдаһан концерт, конкурс, выставкэнүүд арад зоной уран бэлигэй хүгжэһые, искусствада айшуулай ойлгосо, шадабарнин ехээр дээшэлһые, түгэлдэр болоһые элеэр харуулаа.

Уран һайханай коллективүүдэй репертуар уран һай- гаа удхынгаа талаар нилээд баян, гүнзэгы боло- зүрхэ сэдьхэлһээ урмашамаар. Манай ороной уран лой, хүгжэмэй, хореографиин эрхим зохёолнууд ертнүүдэй программада оруулагдана. Коммунизм үүжэ байгаа баатар совет хүнүүдэй түрэл парти- үнэн сэхые, тэдэнэй шэн габьяата ажалые, халуун алые харуулһан номернууд ехэ олон.

лхан, январь һарада Эрхүү хотодо боложо үнгэр- сональна харалга дээрэ Буряад ороной уран һайха- коллективүүд онсо шалгараа. Тэндэ харуулагдаһан гаран номерой гушаниинь жюриин гэшүүдэй зүгһөө » гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэжэ, тэдэл коллективүүд, стнууд лауреадай нэрэ зэргэнүүдые абаба ха юм. эалхэдэ, «Сэлэнгэ», «Тэрэнги», «Байкальские зори», » гэһэн ансамбльнууд, Зэдын аймагай «Дэбэс- гэһэн фольклорно бүлэг, Хэжэнгын аймагай «Ур- гэжэ арадай хоор болон бусад коллективүүд энэ дээрэ шалгаран гараа.

Арадай уран бэлигтэйшүүл, нарин дархашуул, зу- дүрэ буулгаха дуратайшуул Буряад орон дотор- аһан олон бэ! Алташа, мүнгэшэ, түмэршэ дарха- тухай үнинһөө хойшо манайда һайн мэдээжэ. Жэ- эдэ, буряад дархан Зориктуевай бүтээһэн мүнгэн эл, хутага, гааһан болон хайрсагхан 1937 ондо Па- хотодо болоһон Бүхэдэлхэйн выставкэ дээрэ үндэр гэдэ хүртөө һэн.

Буряад дархашуул С. Санжиев, Б. Тубшинов, Д-Н. нов, С. Базаров, Д. Логинова, Д. Бадмаев, Нимаев, Р. Нохоров болон бусадай бүтээһэн зүүд- хутага, гааһан ба ондоошье зүйлнүүд ганса манай ублика дотор бэшэ, бүхы орон соо мэдээжэ болоо. ай бүтээлнүүд зональна, бүхэроссин, бүхэсоюзна нүүдтэ табигдаһан байха юм. Дархан Д-Н. Ни- хэһэн мүнгэн хутага Бүхэдэлхэйн выставкэдэ, аль хотодо табигдаа һэн.

гэрэгшэ жэлдэ Улаан-Үдэ хотодо хэдэн выставкэ . Эдэ юуб гэхэдэ, сүлөөтэй сагтаа зураг зурадаг, хэдэг хүнүүдэй бүтээлнүүдэй, фото буулгаха ду- уулай зохёолнуудай выставкэнүүд болоно. Арадай бэлигэй жэлһээ жэлдэ улам үргэнөөр хүгжэжэ, зо- ажалтай зургаануудай зүгһөө ехэ туһаламжын байһые эли тодоор харуулна.

Арадай уран бэлигтэйшүүлые тодорхойлхо, тэдэнние хэрэг айхабтар ехэ удха шанартай. Уран һайха- бүлгэмүүдэй, коллектив, хоор, ансамбльнуудай ажал эриие саг үргэлжэ шадамараар хүтэлбэрлэжэ, ре- уарнуудыень баяжуулжа байха тон шухала.

тэй хамта зарим аймагуудай уран һайханай кол- үүд Бүхэсоюзна фестивалиин түрүүшын харалга- дээрэ тон бирагүй бэлэдхэл харуулһан байха юм. алхэдэ, Загарайн, Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Ху- анай аймагуудай уран һайханай коллективүүдэй үүд конкурсдо илгаржа шадаагүй. Эдэ аймагууд- уран һайханай коллективүүд харалгын лэ урда тээ хүдэлмэрээ һэргээдэг байна бшуу. Тинмэһээ тэ- номернууд уран һайханайнгаашье, удхынгаашье һула, «түргэн түүхэй» болоно.

Уран дархашуулай олонхинь хүдөө нютагуудта ажа- Тэдэнэй зариманиинь зэр зэмсэгээр, дарха, ура- юумэнүүдээр дуталдана. Тинмэһээ республикын уурашадай холбооной правлени тэдэ нүхэдтэй барисаагаа бэхижүүлжэ, тэдээндэ туһалха зэргэ- Мүн фото буулгаха дуратайшуулда Буряадай Жур- уудай холбоон, Культурын министерство ехэ ан- хандуулха болоно.

Бүхэсоюзна фестиваль энэ жэлдэ дүүрэхэнь. Фести- гурбадахи турта шалгарагшад Москва хотодо нүүдэй ордоной сценэ дээрэ, мүн бэшэшье хото го- удаар уран бэлигээ харуулха юм.

Арадай уран бэлигтэйшүүлдэ али болохоор туһалха хадаа зохёохы ажалтай холбоонуудта, соёл урын зургаануудта хүдэлдэг бүхы коммунистнуу- партийна организацинуудай нангин уялга болоно.

Арадай уран бэлигэй булагууд бүри ехээр, һайханаар лэ!

АГУУ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ДААБАРИҺАА ГАДУУР— МЯНГАН ТОННО

«Татарский ключ» карьероуправлениин коллектив байгша оной арба һарын даабари болзорһоонь урид, октябриин 17-до дүүргэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 80 мянган түхэригэй продукци худалдажа, Агуу-ехэ Октябриин революциин 60 жэлэй ойн һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн социалис уялга абанхай. Энэ хараа түсэбөө бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хүдэлмэришэднай ехэхэн хүсэл оролдолго гаргана. Социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан хүдэлмэришэд даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Жэшээлхэдэ, Иван Федорович Орловой хүтэлбэрилдэг известняк бутаруулан тээрмэдэдэг фабрикын коллектив һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг юм. Эдэнэр 1976 оной дүрбэдэхи кварталай дүнгөөр социалис мүрысөөндэ илажа, дамжуулгын Улаан туг абаа бэлэй. Байгша оной январь, февраль һарануудта энэ коллектив бүри һайнаар хүдэлжэ гараа. Хоёр һарын даабариһаа гадуур 1.000 тонно известняк бутаруулан тээрмэдэжэ, хэрэглэгшэдтэ эльгээгээ. Тус коллектив март һарын даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай, бүри шангаар хүдэлжэ байна.

Василий Григорьевич Заиграевай хүтэлбэрилдэг автотранспортна предприятиин хүдэлмэришэд машинануудаа миин байлгангүйгөөр хүдэлгэжэ, известняк ехээр зөөнэ. Эдэнэй габшагай хүдэлмэриин ашаар продукци гаргаха, худалдаха даабари амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Хүдэлмэришэднай байгша оной эхинһээ социалис мүрысөөндэ хамсыгаа шуун оролсоод, хаба шадалаа яһалал харуулна. Түрүүшын хоёр һарын даабариһаа гадуур 86 мянган түхэригэй валовой продукци гаргагдажа, 82 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа. Коллективнай туйлаһан амжалтаа улам арьбадхаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байна.

Е. САВЕЛЬЕВА,
«Татарский ключ» карьероуправлениин экономист.

Загарай.

НҮҮРҺЭШЭД МҮРЫСЭНЭ

Үдэр хоногой ошохо тума социалис мүрысөөнэй эршэ улам шангадана. Манай «Гусиноозёрская» уурхайн коллектив нүүрһэ малтаха үдэр бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхын тула яһала оролдоно, энэ хүсэл зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлжэ шаданашье. Октябриин Революциин орденто Валерий Спиридонович Можаровай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд 92-дохи лава соо хүдэлнэ. Эндэ нүүрһэ малтадаг бүтээсэ ехэтэй 1-МКМ түхэлэй комплексно комбайн тодхогдоһон юм.

В. С. Можаровай хүтэлбэрилдэг бригадын хүдэлмэришэд шэнэ түхеэрэлгэ шадамар бэрхээр хүдэлгэжэ, сүүдхэдээ 1000 тонно нүүрһэ малтадаг болобо. 92-дохи лаваһаа урдань сүүдхэдээ 500—600 тонно нүүрһэн абтадаг бэлэй. Шэнэ комбайниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаһан дээрэһээл тус бригадын хүдэлмэришэд даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ түрүү бригадын гэшүүд байгша оной түрүүшын хоёр һарын даабариһаа гадуур 7400 тонно нүүрһэ малтажа, хүдэлмэришэдэй магтаал һайшаалда хүртэнэ.

Нүүрһэ абадаг 94-дэхи лава соо мүн лэ 1-МКМ түхэлэй комплексно комбайн һаяшаг тодхогдоо. Уурхаймнай үнинэй хүдэлмэришэн А. И. Кондрашовой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив шэнэ комбайнаар нүүрһэ малтажа эхилээ. Мүнөө дээрээ сүүдхэдэ 750—800 тонно нүүрһэ малтажа, яһала һайн үрэ дүн туйлана.

—Бидэнэр ойрын үдэрнүүдтэ сүүдхэдэ 1000 тонно нүүрһэ малтаха зорилго урдаа табинабди. Тэрэнээ бэелүүлхэшье байхабди, — гэжэ бригадир А. И. Кондрашов хэлэнэ. Энэ хүдэлмэришэнэй үгэдэ найдахаар ааб даа. Манай уурхайн нүүрһэшэд шэнэ онол арга, оньһон техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн, үдэрһөө үдэртэ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Урдань ехэ гээгдэлдэ орожо ябаһан аад, мүнөө үдэр, недели, һара бүриин даабари үлүүлэн дүүргэдэг болообди. Энэ жэлэй түрүүшын хоёр һарын даабариһаа гадуур 9800 тонно нүүрһэн малтагдаа.

Байгша оной даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 10 мянган тонно нүүрһэ малтажа, Агууехэ Октябриин революциин 60 жэлэй ойе ажалай бэлэгтэйгээр угтаха зорилготойбди.

М. ШЕРЛОВА,
«Гусиноозёрская» уурхайн түсэблэлгын таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

ҮБЭЛЖЭЛГЭ УРАГШАТАЙ

Һая нааша үзэгдөөгүй хүйтэн үбэл боложо, малай үбэлжэлгэ тухашаруухан байдалда үнгэргэгдэжэ байна. Үбһэ, тэжээл тиимэ элбэг гэхын аргагүй. Тиибэшье малшаднай бии байгаа арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэжэ, Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахын тула нилээд оролдожо байнхай.

Колхозоймнай һаалишад байгша ондо гүрэндэ һү худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб мартын арбаадаар дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 560 центнер һайн шанартай һү тушааха зорилго хараалһан юм. Һүүлэй мэдээгээр, тоһоной заводто 1.450 центнер һү эльгээгээд байна.

Колхоздомнай һаалиин дүрбэн фермэ бии юм. Эдэмнай хоорондоо мүрысэн ажалладаг гээшэ. Социалис мүрысөөнэй дүн һара бүхэндэ согсологдодог. Мүнөө февраль һарын дүнгөөр Хуһан Хушуунай һаалиин фермэ түрүүлжэ ябана. Мүн һаалишадай дундаһаа Б. Будаева, Е. Грекова, Д-Ж. Бадмаева гэгшэд онсо шалгарна.

Тиихэдэ энэ үедэ хонишоднайшье яһала һайн амжалта туйлажа байна. Манай колхоз арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлхэ уялга абаһан юм. Һүүлшын мэдээгээр, колхоздо 100 эхэ хонин бүриһөө 85 хурьган абтаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Колхозой нёдондо жэлэй чемпион Цыден-Дамба Цыбикович Доржиев 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлхэ уялга абаһан юм. Мүнөө тэрэ хонин бүриһөө хурьга абаад байна. Үшөө хурьгалха хонид эндэ олон. Тиихэдэ бэшэшье хонишод Д. Цыбенова, Н-С. Дашанимаев, Д-Ц. Сультимов гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 90 гаран хурьга абаа. Бүхы дээрээ түл абалта яһала һайн үнгэргэгдэжэ байна. Нигэд лэ мартын тэнгээр хониднай хурьгалжа дүүрэхэнь.

Ц. ГАЛСАНОВ,
«Коммунизм» колхозой парткомой секретарь.

Яруунын аймаг.

Республика дотороо үүсхэл гаргаһан Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой Бурнашевско фермын һаалишад һара бүри һү ехээр һаажа, горитой амжалта туйлана. Дуршэлтэй һаалишад Галина Михалева, Надежда Богачева гэгшэд үнгэрһэн һарада үнеэн бүриһөө 245 килограмм һү абажа мүрысөөндэ эрхимлэбэ. Эдэ һаалишад тус бүреэ 50—50 үнеэ даажа абаад харууһалдаг, машинаар һаадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Михалева (зүүн гарһаа) Н. Богачева хоёр.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Хото хүдөөгэй һонин

ХОНИШОДТО КОНЦЕРТ ХАРУУЛБА

Түл абалгын үедэ хонишодые соёл культурын, элүүрые хамгаалгын ба худалдаа наймаанай талаар хангаха хүдэлмэридэ Чисаанын совхозой дирекци, партком тон ехэ анхарал хандуулдаг.

— Манай совхозой түб тосхоной соёл культурын, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, врачнууд гарагай табан бүхэндэ малшадай үбэлжөөнүүдээр ябажа, тэдэнэй ажал хэрэгтэй танилсадаг, бэеын элүүрые шалгадаг ба һонирхолтой концерт тэдэндэ харуулдаг, мүн хүдэлмэридэнь али болохо туһа хүргэдэг, — гэжэ совхозой парткомой секретарь Дугар Дондокович Дашицыренов тодорхойлбо.

Энэ совхозой отделени бүхэндэ агитбригада эмхидхэгдээд, һонирхолтойгоор хүдэлжэ байнхай. Илангаяа Чисаанын соёлой байшангай (директорынь Т. А. Мельникова) агитбригада бултанай һайшаалда хүртэнэ.

— Мүнөөшье үдэр хэдэн бүлэг боложо хубаараад, отарануудаар ябахамнай. Манай бүлэг энэ хойгуурхи 7—8 отарада хүрэхэбди. Библиотекарь автолавкынгаа жолоошон хоёрые хүлеэжэ байнаб, — гээд Дугар Дондокович стол дээрэ шэнэ газетэ журналнуудые болон медицинскэ аптечкэнүүдые гаргаба.

Үдэшэлэн Дундада гэжэ газарта үбэлжэдэг отарын хонишод һонирхолтой концерт хараһан байна. Концертын эхилхэһээ урид Дугар Дондокович уласхоорондын асуудалаар богонихоноор хөөрэжэ, сугларагшадые ехэтэ һонирхуулаа. Һүүлээрнь агитбригадын үнинэй гэшүүн Ц. Николаева буряад арадай уянгата дуунуудые дуулажа, бүгэдын зүрхэ хүдэлгэжэ, альга ташалгаар урмашуулагдаа. Мүн совхозой хүдэлмэришэд Гэрэлма Дашидоржиева, Клара Дарханова, һургуулиин багша Хубита Рачтаров болон бусад уран нугархай хатар наада, элдэб шог зугаата багахан зүжэгүүдые харуулһан байна.

Концертын түгэсхэлдэ хонишод агитбригадын гэшүүдтэ һайн һайханиие хүсэжэ, хойшодоо ходо ерэжэ байхыень уряад, ехээр сэдьхэлээ ханажа, согтой хүхюунүүд гэр гэртээ гараа һэн.

М. САНДАНОВ,
манай корр.

Хэжэнгэ.

Хүдөөдэ капитальна барилга һайжаруулха

Инмэ асуудалаар үсэгэлдэр Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо республикын хүдөөгэй барилгашадай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн-семинар боложо үнгэрөө. Эндэ аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр, тэндэхи хүдөө ажахын управленинүүдэй начальнигууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадаһан байна.

«Хүдөөдэ барилга хэхэ захил үгэгшэдэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай» элидхэл республикын хүдөө ажахын министрэй орлогшо **Д. Ш. Шагдаров** хээ. Барилгын болзор хороохо, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин шанар һайжаруулха тушаа «Бурятцелинстрой» трестын начальник **П. С. Березкин,** «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй главна инженер **Ю. М. Молчанов,** проект зохёодог хүдэлмэриин техническэ хэмжээе үргэхэ, капитальна барилгын ашаг үрэ дээшэлүүлхэ асуудалаар «Бурятколхозпроект» институдай директор **С. С. Ходоев,** «Востоксибгипросельхозстрой» институдай главна инженер **К. С. Авраев,** Буряадай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй комплектациин таһагай начальник **А. В. Федоров,** Буряадай госбанкын начальнигай орлогшо **Ж. Н. Ринчинов** болон бусад дахуулан элидхэл хэһэн байна.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозой директор **В. С. Неустроев,** Мухар-Шэбэрэй аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин капитальна барилгын таһагай начальник **С. В. Иванов,** КПСС-эй Зэдын райкомой секретарь **В. Б. Чимитов,** Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **В. Д. Цыренов,** Бэшүүрэй аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник **Н. Д. Лучининов,** Хяагтын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник **В. П. Фалилеев,** Түнхэнэй аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин главна инженер **П. Ц. Дондуков,** «Бурятсельхозмонтаж» трестые эрхилэгшын орлогшо **М. О. Куперман** гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Энэ зүблөөн-семинарта КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

АЖАЛ ЯБУУЛГЫН ДАЙШАЛХЫ ПРОГРАММА

СССР-эй Журналистнуудай холбооной IV съезд

Журналистнуу- холбооной IV съезд үдэрэй туршада Ехэ ордон соо бо- онниитэдэ мэдээсэл даг хэрэгсэлнүүдэй илэгшэдэй парти бо- хэрэгтэ, комму- агууехэ хэрэгтэ үнэн сэхэ байһы- эйлэн харуулаа.

делегадууд Г. Са- (Таджикистан), Д. Д. (Киргизи), А. В. (Армени), А. М. (Туркмени), В. И. В. И. Севастья- Н. Засурский (Моск- Т. Саарemяги (Эсто- Л. Аракчеев (Набе- Челны) болон бусад эдэ, хэблэлэй, теле- радио-дамжуул- лнүүдэй болон ин- агентствэнүүдэй хүнһөө бүридэ- хүдэлмэрилэгшэдэй бү- ябуулга КПСС-эй ездын түүхэтэ шиид- үүдые бодото бай- амжалтатайгаар бэе- Совет гүрэнэй байгуулалтын за- 60 жэл соо илалта дабшахадаа, туй- амжалтануудые али арь харуулалгада гдана гэжэ тэмдэг-

журналистикые тухай асари ехэ оролдолго хандуул- түлөө съездын де- совет хэблэлэй бү- хүдэлмэрилэгшэдэй үмэ- түрэл партидаа, Центральна Комитедтэ, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй Политбюродо халуун баяр баясхалан хүргөө.

СРВ-гэй радио ба телевидениин генеральна директор Чан Лам, КНДР-эй Журналистнуудай холбооной ЦК-гай түрүүлэгшын орлогшо Хан Дюн Тхэк, Кубын «Гранма» газетын ахамад редакторай орлогшо Х. Ортис, Польшын Журналистнуудай холбооной гол правлениин түрүүлэгшэ Я. Метковский, СРР-эй Журналистнуудай Соведэй түрүүлэгшэ О. Палер гэгшэд съездын хабаадагшадые, бүхы совет журналистнуудые амаршалба.

КПСС-эй ЦК-гай пропагандын таһагые даагшын орлогшо В. Н. Севрук съезд дээрэ үгэ хэлээ.

СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин ба шалгалтын комиссиин һунгалтанууд мартын 3-да болобо.

СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин тоосоото үе соо хэһэн хүдэлмэриие съездын делегадууд һайшаагаа.

Тоосоото элидхэл тушаа тогтоол баталагдан абтаба. Съезд нэгэн дуугаар иигэжэ тогтоогоо: Коммунис партиин ба тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй политикые бүрин хүсэдөөр һайшаан дэмжэжэ, партиин XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлнүүд ба хэлэһэн үгэнүүд соохи захяа заабаринуудые СССР-эй Журналистнуудай холбооной бүхы ажал ябуулгын үндэһэ һуурида табиха.

Удаань делегадууд зарим тэды хубилалтануудые оруулан, СССР-эй Журналистнуудай холбооной Уставые баталаа.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгые съездэ хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаба. Совет журналистнуудта партиин зүгһөө үзүүлэгдэдэг үндэр ехэ этигэл найдабари, хандуулагдадаг анхарал оролдолго коммунизмын агууехэ хэрэгтэ үнэн сэхээр алба хэхээр бидэнэй хүн бүхэниие зоригжуулна гээд амаршалга дотор тэмдэглэгдэнэ. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд хадаа олониитэдэ мэдээсэл тарадаг, экономико, эрдэм наука ба соёл культура хүгжөөлгэдэ, нинтын ажабайдалда эдэнэй нүлөөе саашадань үргэдхэхэ хэрэгсэлнүүдэй ажал ябуулгын дайшалхы программа, манай үдэр бүриин хүдэлмэриин үнэн сэхэ, найдамтай компас болоно. Партиин суртал һургаалнуудые, тэрэнэй съездын шиидхэбэринүүдые эсэшэ сусашагүйгөөр дэлгэрүүлэн нэбтэрүүлхэ, эдэниие бэелүүлхын түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ ябаха гээшэ бидэнэй хүндэтэй уялга болоно гэжэ тоолонобди.

Совет журналистнууд бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа, зохёохы уран бэлигээ манай арадта, ленинскэ партиин суртал һургаалнуудта үнэн сэхээр алба хэлгэдэ тэрэнэй дайшалхы туһалагшад гэһэн үндэр нэрэ зэргэдээ хүрэмэ байхын тула зорюулхабди гэжэ съездэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедые найдуулаа.

(ТАСС).

СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин пленум

СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи пленум мартын 3-да боложо, СССР-эй Журналистнуудай холбооной хүтэлбэрилхы органуудые һунгаба.

«Правда» газетын ахамад редактор В. Г. Афанасьев— СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшээр, П. Ф. Алексеев, Л. М. Замятин, С. Г. Лапин, А. И. Лосев, Б. И. Стукалин, Л. Н. Толкунов гэгшэд правлениин түрүүлэгшын орлогшоноор һунгагдаа.

СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин секретариат мүн лэ һунгагдаба.

• • •

СССР-эй Журналистнуудай холбооной Центральна шалгалтын комиссиин заседани боложо, В. И. Новиков тэрэнэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан байна.

(ТАСС).

Һарын шорой—Индиин эрдэмтэдтэ

«Луна-24» гэжэ совет автомат станциин Газарта асарһан Һарын шоройе мартын 3-да Москвада Индиин Наукануудай национальна академиин түлөөлэгшэдтэ барюулагдаба.

СССР-эй Наукануудай академиин В. И. Вернадскиин нэрэмжэтэ геохимиин ба аналитическэ химиин институдай директор, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Л. Барсуков шоройтой капсулые доктор Н. Бандарида барюулаа.

Дамжуулагдаһан шорой Индиин научна эмхи зургаануудта шэнжэлэгдэхэ юм.

(ТАСС).

ЭРДЭМ НАУКА БА ҮЙЛЭДБЭРИИН ХАМЖААН

ВАСХНИЛ-ай сесси мартын 1-дэ Москвада нээгдэжэ, «Ажахынууд хоорондын хамжаанай ба агропромышленна нэгэдэлэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань тусхай мэргэжэлтэй болгохо ба томодхон хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой эрилтэнүүдэй үндэһөөр таряан ажал эрхилхэ эрдэм наукын зорилгонуудые зүбшэн хэлсэжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Д. Ф. Кулаков, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо З. Н. Нуриев, КПСС-эй ЦК-гай хүдөө ажахын таһагые даагша В. А. Карлов, партиин ЦК-гай, министерствэнүүдэй болон албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

СССР-эй хүдөө ажахын министр В. К. Месяц, ВАСХНИЛ-ай президент П. П. Лобанов, РСФСР-эй хүдөө ажахын министр Л. Я. Флорентьев, ВАСХНИЛ-ай академик Н. П. Александров, академиин гэшүүн-корреспондент А. С. Негру-Водэ ба бусад элидхэлнүүдые хэбэ.

КПСС-эй XXV съезд болон партиин ЦК-гай саашанхи Пленумүүд хүдөө ажахые али бүхы талаар хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар шэнэ, улам ехэ зорилго совет арадай урда табиһан байна гээд үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Ажахынууд хоорондын хамжаанай ба агропромышленна нэгэдэлэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань тусхай мэргэжэлтэй болгохо ба томодхон хүгжөөхэ гээшэ эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ харгы зам мүн болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ ажахые эрхилэлгын иимэ арга үргэнөөр дэлгэрбэ. Ажахынууд хоорондын 7 мянга шахуу предприяти болон нэгэдэл орон доторнай эмхидхэгдэн байгуулагдаа. Эдэнэр хүдөө ажахын улам ехэ түүхэй эд үйлэдбэрилнэ, хадагална, гүрэндэ худалдана.

Научна эмхи зургаанууд хүдөө ажахын органуудтай хамта ажахынууд хоорондын хамжаанай, агропромышленна нэгэдэлэй үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэриие саашадань тусхай мэргэжэлтэй болгохо ба томодхон хүгжөөхэ хараа түсэбүүдые зохёохо дурадхалнуудые, методико бэлдэнэ. Ажахынууд хоорондын ба агропромышленна харилсаа холбооной теоретическэ ба бодото байдалда хэрэглэгдэхэ эгээн гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эрдэмтэдэй хүсэ шадал элсүүлхэ шухала гэжэ эрдэмтэдэй, министерствэнүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн элидхэлнүүд, хэлэһэн үгэнүүд соо тэмдэглэгдээ.

Сесси хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлээ.

(ТАСС-ай корр.).

ОРОЛДОЖО ХҮДЭЛБЭЛ, ОЛЗОТОЙ ГАРАХАТ

Түрүү дүй дүршэлэй хуудаһан №

АДРЕС: Кабанскын аймагай «Шергинский» совхоз

▽ 1976 ондо түсэбһөө үлүү 418 мянган түхэриг сэбэр олзо абтаа. ▽ Гүрэндэ орооһо таряа, хартаабха, мяха, һү худалдаха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. ▽ Адууһа малай тоо толгой олошоруулха түсэб бүхы талаараа үлүүлэгдээ. ▽ Эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө 31 мянган түхэригэй продукци абтаа.

ЖЭЛЭЙ ГОЛ ДҮНГҮҮД

ПАРТИИН XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай совхозой коллектив (мянга гаран хүн) партийна организациингаа ударидалга доро хүдэлжэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлые ниилээд амжалтатайгаар түгэсхэһэн байна. Тарлашад, малшаднай урдаа табигдаһан түсэбтэ даабаринуудаа бэелүүлжэ шадаа.

Гектар бүриһөө 15.2 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 137 мянга гаран центнер орооһо тараан абтажа, тэрэнэй 10.600 центнерынь гүрэндэ тушаагдаа. Бүхыдөө 36 мянга гаран центнер гэхэ гү, али гектарай 170 центнер хартаабха хуряагдажа, гүрэнэй амбаарта 20.746 центнер оруулагдаа. Тингэжэ гүрэндэ орооһо таряа тушааха түсэб таба дахин, хартаабха—1,7 дахин үлүүлэгдөө һэн. Ерэхэ хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ һайн шанартай үрэһэн хүсэд хүрэхөөр бэлдагдэнхэй.

Малай фермэнүүдые томодхожо, тусхай шэглэлтэйгээр эрхилһэнэй, мүн ниитын малые элдэб зүйлэй тэжээлээр хүсэд хангаха хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар адууһа малай тоо толгой олошорно, ашаг шэмэнь дээшэлнэ. Энэ жэлэй эхиндэ совхознай 4.670 үхэртэй, тэрэ тоодо 1.411 үнеэдтэй, 18.294 гахайтай, (тэдэнэй 1.210-ниинь эхэ гахайнууд), 576 толгой адуу моритой.

Үнгэрһэн жэлдэ бүхыдөө 1.600 тугал абтаа гэхэ гү, али зуун үнеэн, гунжан бүриһөө 103 тугал түлжүүлэгдэһэн байна. Гадна 24 мянган поршоонхо абтажа, томо болгогдоһон байна. **Үнеэн бүриһөө 2.271 килограмм гэхэ, гү, али бүхыдөө 31.954 центнер һүн һаагдажа, тэрэнэй 28.390 центнерынь гүрэндэ тушаагдаа.** Жэлэй туршада **19.837 центнер мяхан абтажа, гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда 18.160 центнерынь оруулагдаһан байна.**

Продукциин шанар һайжаруулха, өөрын үнэ сэн хямдаруулха, малай үхэл гарза бага болгохо хүдэлмэриин үргэноор, үсэд нэтэрүүгээр ябуулагдаһанай ашаар совхозой үйлэдбэриин бүхы тооной һалбаринууд жэлэй олзотойгоор түгэсхэһэн байна. Бүхыдөө совхознай **түсэбэй ёһоор 162 мянган түхэриг сэбэр олзотой гараха байбал, тэрэнээ 580 мянган түхэригтэ хүргөө.**

Тиигэбэшье манай ажал хүдэлмэридэ дутагдалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үгы гэхын аргагүй. Нёдондо манайшье ажахыда хүндэ, бэрхэшээлтэй жэл байгаа. Үбһэ тэжээлээр дутамаг байгдаа һэн. Тиимэһээ малай ашаг шэмэ һанаһанда хүрэмөөр дээшэлээгүй, гүрэндэ тушаагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүр үшөөл бага байгаа. Нёдондо үхэрнүүдээ 314 килограммтайгаар, гахайнуудаа 82 килограммтайгаар тушаагаабди. Мүнөө үедэ совхозой партийна комитет, дирекци, мэргэжэлтэд болон бүхы хүдэлмэришэд, алба хаагшад бии байгаа дутагдалнуудаа усадхаха, үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ тушаа ехэ анхарал оролдолго гаргажа байнхай. Энэмнай арбадахи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ туһалха бшуу даа.

ҮЙЛЭДБЭРЕЭ ТОМОДХОЖО, ТУСХАЙ ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР ЭМХИДХЭҺЭНЭЙ АША ҮРЭ

ЮҺЭДЭХИ табан жэлэй эхилхэ үеэр манай совхоздо үйлэдбэриин хубинуудые томодхохо, тусхай шэглэлтэй болгохо хүдэлмэри шэнээр эмхидхэгдэжэ ороһон юм. Совхоз дотор тусхай шэглэлтэй 7 отделени байгуулагдаа һэн. Тоо бүридхэл хэхэ тусхай тоо бүридхэлэй-экономическа таһаг эмхидхэгдээ бэлэй. Мүнөө үедэ үйлэдбэриин хубинуудые томодхохо, тусхай шэглэлтэй болгохо хүдэлмэри дүүргэгдээ гээшэ.

Отделени бүхэндэ тракторна бригада хүдэлнэ. Һаалиин үнеэд дүрбэн фермэдэ, буруу, хашарагууд бүхыдөө нэгэ отделенидэ, 19—20 мянган гахай гурбан фермэдэ харууһалагдана. Жэшээнь, совхозой гурбадахи отделенидэ саг үргэлжэ 11—12 мянган гахай түлжүүлэгдэжэ, шахан таргалуулагдажа байдаг. Долоодохи отделенидэ 800 үнеэд харууһалагдана, 400 гектар хартаабха, 1.500 гектар орооһон таригдана. Зургаадахи отделенидэ бүхы буруу, хашарагууд (1.500 толгой) тэжээгдэнэ, үүлтэртэ гахайн фермэ эндэ бии, 400 гектар хартаабха, 60 гектар овощ, 1.400 гектар тарян таригдана. Үрэһэнэй таряан тусгаар нэгэ отделенидэ ургуулагдажа байна.

Тракторна бригада, фермэ, отделени бүхэн ажахын тоосоондо оруулагданхай. Жэлэй эхиндэ үйлэдбэриин эдэ хубинуудта продукци абаха түсэб, гаргашын лимит хүргэгдэдэг байна. Тиигээд абтаһан продукциин хэмжээгээр хүдэлмэришэдтэ салин түлэгдэнэ. Продукци абаха түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэгшэдтэ нэмэлтэ түлбэри үгэдэг. Жэшээнь, нёдондо тугал абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн 42 һаалишанда нэгэ-нэгэ тугал нэмэлтэ түлбэри болгон үгтөө. Мүн Красноярай, Жилинэй фермэнүүдэй гахайшадта поршоонхо абаха түсэбөө үлүүлһэнэйнь түлөө нэгэ-нэгэ поршоонхо (хамта 100 поршоонхо) барюулагдаа.

Тэрээнһээ гадна, үйлэдбэриин гаргаша хороожо, мүнгэ зөөриеэ алмагшадта бүхы алмалтынь 40 процент үгтэдэг гуримтай. Иимэшье урмашуулгада хүртэгшэд бии.

Сэбэр олзо оруулха түсэбөө жэл бүхэндэ үлүүлэн дүүргэһэнэй ашаар хүдэлмэришэдтөө, бүхы ажалшадтаа 13-дахи салин түлэнэбди. Энэмнай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, хүдэлмэриин ба продукциин шанар дээшэлүүлгэдэ ехэ нүлөөтэй байдаг.

Үйлэдбэриин хубинуудые томодхожо, тусхай шэглэлтэй болгоһоной ашаар мэргэжэлтэдээ зүбөөр, үрэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг болообди. **Мүнөө үедэ отделенинүүдые, тракторна бригада, фермэнүүдые дээдэ ба дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд хүтэлбэрилнэ.** Жэшээнь, 400 үнеэтэй һаалиин фермэ бүхэниие зоотехник даажа байдаг. Тэрээндэ туһалхаар ветеринарна врач, ветеринарна техник табигданхай. Ондоо тиимэ тоо бүридхэгшэ, зоотехник гэхэ мэтэ тушаалтад байхагүй. 5—6 мянган гахайтай фермые мүн лэ зоотехник даадаг, тэндэ ветеринарна врач, санитар табигдана. 10—11 мянган гахайтай байдаг шахамалнуудай фермые ветеринарна техник хүтэлбэрилнэ, тэрээндэ туһалхаар үшөө нэгэ веттехник табигданхай. Энэ мэтээр фермэнүүдые зооветеринарна мэргэжэлтэд ударидана.

Отделениие эрхилэгшэдээр, тракторна болон овощ ургуулагшадай бригадануудай бригадирнуудаар мүн лэ мэргэжэлтэд ажаллана. Жэшээнь, гахайнуудые шахан таргалуулдаг томо фермэтэй 3-дахи отделениие ветеринарна техник Сергей Сидорович Буянов хүтэлбэрилнэ. Тэрэ нёдондо 13 мянган гахай түлжүүлжэ, шахан таргалуулжа, гүрэндэ тушаагаа. Гахай бүхэниинь 95—100 килограммтай байгаа.

Инженер-механик мэргэжэлтэй Андрей Ильич Жилин хоёрдохи отделениие эрхилжэ байхадаа ажалай һайн дүнгүүдые туйлаһан байна. Энэ отделениин механизаторнууд гектар бүриһөө 16,8 центнер таряа хуряажа абаа. Эндэхи гахайшад 11.360 поршоонхо түлжүүлһэн жэшээтэй.

Табадахи тракторна бригадын бригадираар техническэ дунда эрдэмэй механик Виктор Борисович Батоев хүдэлнэ. Тэрэнэй ударидадаг бригада нёдондо бултанһаа түрүүлэн ургасаяа хуряажа дүүргэһэн, бүхы хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар хадаг болонхой. Һаяхан энэ бригадирта Ажалай Алдар Солын III шатын орден барюулагдаа.

Хартаабха ургуулха хүдэлмэри ажахын тоосоондо оруулагдаһан тусхай хоёр звенодо даалгагданхай. Тэрэнэй хүдэлмэриие хартаабха ургуулгаар мэргэжэһэн агроном хүтэлбэрилнэ. Үрэһэ ургуулха, тэдэниие тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэриие агроном-селекционер ударидана. Овощ ургуулагшадай бригадые энэ талаар мэргэжэһэн агроном даажа ябана.

Газар тарялангай бүхы хүдэлмэри совхозой ахамад агрономой, мал ажал—ахамад зоотехник, ахамад ветеринарна врачай хүтэлбэреэр эрхилэгдэнэ. Энэ ушарта үлүү тушаалтад байхагүй, мэргэжэлтэд тус тустаа ехэ ажалтай.

Үйлэдбэреэ иимэ гуримаар эмхидхэдэг болоһоной ашаар захиргаанай ажахын хүтэлбэридэ мүнгэ зөөри бага гаргашалагдадаг болоһон, олон хүнүүд хүтэлбэрилхы, туһаламжын тушаалһаа гаража, малшад, механизатораар ажаллажа ороһон байха юм.

Владимир Иванович Карпов— «Шергинский» совх
директор. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын
лэй дүнгөөр Ленинэй орденоор шагнагд
СССР-эй профсоюзуудай XVI съездын делегадаар
гагдаһан юм.

Нёдондо 13 мянган гахай шахан таргалуулжа, гүрэндөө тушаагаад, энэ жэлдэ 20 мянган центнер гахай бэлэдхэлэй пунктда оруулха уялга абаһан Романовска фермын коллектив Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсанхай. Коллективэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Тамара Михайловна (зураг дээрэ зүүн гарһаа), Августа Ивановна Лагераватан эрхимлэжэ ябана. Эдэ хоёр нэгэн доро 1266 гахай шахан таргалуулжа байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ҮЙЛЭДБЭРИИН ашаг үрэ ажалай бүтээсэтэй нягта холбоотой гээшэ. Тиимэһээ совхозой дирекци хүдэлмэришэдтөө бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, түсэб, уялгануудаа дүүргэхэ арга олгохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг юм.

Газар тарялангай талаар абажа үзэбэл, эндэхи хүдэлмэри гол түлэб оньһожоруулагданхай. Совхоздомнай 132 трактор, 65 орооһоной комбайн, мүн хартаабха, силосэй ногоо хуряадаг комбайнууд, бусад техникэ бии. Нёдондо орооһоной комбайн бүхэнөөр 159 гектар таряа, силосэй комбайнаар 77 гектар, хартаабхын комбайнаар 52 гектарай ургаса хуряагдаһан байна. Тиигэжэ 9 мянга гаран гектарта таригдаһан орооһото ургамалнуудаа хүдэлмэриин 20—22 үдэр соо хуряажа абадаг болонхойбди. Нёдондо аймаг соогоо эгээн түрүүлэн ургасаяа хуряажа дүүргээ һэмди. Ургасаа тиигэжэ түргэнөөр, богони болзорто хуряажа абахада тэрэнэй гээлтэ хоролто бага боложо, продукци һайн шанартайгаар абтадаг гээшэ. Нёдондо орооһо тарянай центнер бүхэнэй өөрын үнэ сэн 6 түхэриг 41 мүнгэтэ болоо һэн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хартаабха ургуулха, тэрэниие хуряаха, илгаха хүдэлмэри хүсэд оньһожоруулагданхай. Хартаабхын ургаса дээшэлүүлһэнэй, мүн тэндэхи хүдэлмэри оньһожоруулһанай ашаар өөрын үнэ сэн центнерэй 5 түхэриг 71 мүнгэтэ боложо, урда жэлэйхиһээ 69 мүнгөөр хямдарһан байна. Зүгөөр хартаабха гүрэндэ центнерэй 10 түхэриг 78 мүнгөөр худалдагдаа.

Совхоздомнай ажалша бэрхэ, мэргэжэл ехэтэй механизаторнууд олон. Жэшээнь, залуу механизатор Николай Маласов нёдондо даажа абаһан комбайнаараа 6.500 центнер орооһо хуряажа абаа һэн. Тракторист Илья Александрович Пермяков гэнжэтэ тракторaар ажаллахадаа эгээн ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Механизаторнуудай бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахын тула трактор, машинануудые саг соонь һайн шанартайгаар заһабарилжа, техническэ харууһалга графигай ёһоор үнгэргэгдэдэг байха юм. Гадна халуун хүдэлмэриин үедэ трактор, комбайнуудта техническэ харууһалга хэхэ тусхай слесарьнууд, механигууд табигдадаг гуримтай. Мүн жэл бүхэндэ механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ һуралсал эмхидхэгдэдэг гээшэ.

Тракторнуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэбэл, тэрэнэй ажалгүй миин зогсолгые хороохо шухала байһаниинь мэдээжэ. **Тарялан дээрэ хүдэлгэгдэдэг бүхы тракторнууднай (мөөртэй тракторнуудые оруулалсан) хоёр-хоёр трактористаар хангагданхай.** Иимэ аргатай байхын тула жэл бүхэндэ залуушуулые механизаторай мэргэжэлдэ олоор һургадагбди.

Малшадайшье ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ. Нэн түрүүн фермэнүүд дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулагдана. Мүнөө үедэ **үнеэдэймнай 85 процентнь машинаар һаагдана, тэжээл үнеэдтэ тараажа үгэхэ, байра сэбэрлэхэ хүдэлмэри мүн лэ эды шэнээнээр оньһожоруулагданхай. Тэжээл буйлуулха, мал уһалха ажал бүхы фермэнүүдтэ хүсэд оньһожоруулагдаа.** Гахайн фермэнүүдтэ тэжээл хубаарилжа үгэхэ хүдэлмэриин 60 процентнь машинын хүсөөр хэгдэнэ.

Саашадаа фермэнүүдэй хүдэлмэри үргэлжэдэнь оньһожоруулха, автомат арга хэрэглэхэ саг дүтэлжэ байнахай. Мүнөө Быково һууринда 800 үнеэдэй байха комплекс бүтээгдэжэ байна. Тэрэнэй хахадынь ашаглалгада оруулагдаа. Эндэ бүхы хүдэлмэринь машинаар хэгдэхэ ушартай. Мүн гахай шахан таргалуулха фермын ажал үргэлжэдөө оньһожоруулагдаад байна.

Энэ ушарта һаалишад болон гахайшадта олон мал даалгаха аргатай болонобди. Жэшээнь, һаалишадта мүнөө дээрээ 30—31 үнеэн даалгагданхай. Манай түрүү һаалишан Анастасия Григорьевна даажа байһан 31 үнеэнһээ 74 мянган килограмм һү һааһан жэшээтэй. Һаалишан Зинаида Маласова нёдондо үнеэн бүриһөө 2965 килограмм, Любовь Изюрьева 2.700 килограмм һү һаажа, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай. Тэрэшэлэн гахайшад Анастасия Муравьева, Мария Орлова гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ 1.011—1.004 поршоонхо абажа, томо болгоһон байха юм.

Малшадай ажалай бүтээсэ гансахан хэды мал харууһалжа байһанаарнь сэгнэгдэдэг бэшэ, мүн хэды шэнээн продукци абаһаарнь тоологдодог гээшэ ааб даа. Тиимэһээ малай үүлтэр һайжаруулха, малаа шэмэтэй һайн тэжээлээр хүсэд хангаха гэшэ шиидхэхы удха шанартай. Энэ талааршье ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Фермэ бүхэндэ искусственна үрэжүүлгын пункт бии. Үнеэд имагтал эрхим шанартай, һайн үүлтэрэй бухын үрөөр үрэжүүлэгдэнэ. Энээнэйл ашаар жэлдээ үнеэн бүриһөө тугал абажа шадана гээшэбди. Тэрэшэлэн эхэ гахайнуудта шэлэмэл һайн үүлтэрэй азарга гахайн үрэ хэрэглэгдэнэ.

Малаа элдэб зүйлэй тэжээлээр хангаха тушаа жэл бүри бүхы хүсэеэ элсүүлнэбди. Тиигэжэ **нёдондо 25 мянган центнер үбһэ, 16 мянган тонно силос, 13 мянган центнер куузику, 7.000 центнер ногооной гурил, 100 мянган центнер орооһо таряа, тэрэ тоодо 12 мянган центнер горох, 10 мянган центнер хартаабха малдаа бэлэдхэһэн байнабди.** Энэмнай малаа белогоор хүсэлдүүлэгдэһэн зохид рационоор эдеэлүүлхэ арга олгоно бшуу. Бэлэдхэһэн үбһэнэймнай нилээд ехэ хубинь белок элбэгтэй олон жэлэй ногооһоо абтаһан байха юм.

Тэжээлые буйлуулжа, белок болон каротинаар, элдэб микро, макро бодосуудаар хүсэлдүүлжэ малда үгэхэдэ ашаг үрэ ехэтэй гэжэ эрдэмтэдэй шэнжэлэлгээр, түрүүшүүлэй дүй дүршэлөөр элишэлэгдэнхэй. Тиимэһээ бидэнэр энэ хэрэгтэ ехээр анхардаг байнабди. Тэжээлэй рационие каротин болон элдэб шухала витаминуудаар хүсэлдүүлхэ зорилгоор ногооной гурил жэл ерэхэ бүри ехээр бэлэдхэгдэдэг болоно. Ногооной гурил гаргаха АВМ-04 түхэлэй хоёр түхеэрэлгэ зундаа таһалгаряагүй хүдэлгэгдэдэг. Мүн иимэ ногооной гурилда элдэб минеральна зүйлнүүдые, бодосуудые нэмэжэ, тусгаар гранулированна тэжээл бэлдэдэг болонхойбди. Тэрэшэлэн үбһэ, һолоомо хэршэжэ, таряа талханай зүйл бутаруулжа, элдэб витаминна болон минеральна зүйлнүүдые нэмэжэ, хуурай тэжээлэй холисо гаргадагбди. Мүнөө иимэ тэжээл час соо 30 тонно гаргаха хүсэтэй ОКЦ-30 түхэлэй түхеэрэлгэ тодхогдожо байна.

Тарялан, сабшалангай ургаса, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, үйлэдбэриин журам наринаар сахиха талаар совхозой хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ саг үргэлжэ ургана гээшэ. Нёдондо сагай уларилай хэды бирагүй байгаашье һаа, совхоздо **жэл соо ажаллаһан хүн бүхэндэ хубаарилхада 7.119 түхэригэй продукци хүртэһэн байна. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 909 түхэригөөр ехэ болоно.**

Хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй гурим квартал, сезон, жэлэй хугасаада тогтоогдодог юм. Мүрысөөнэй дүн саг үргэлжэ согсологдожо байдаг. Тэндэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хүдэлмэришэдэй үмэнэ тоосодог, ажалай хэр зэргээр ябуулагдажа байһыень мэдээсэдэг уялгатай. Энэ ушарта хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлнэ, ажалай журам бэхижэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ажалай бүтээсын дээшэлхэ тума хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн ехэ болоно. **Нёдондо механизаторнуудай салин хүлһэн һарадаа дунда зэргээр 194 түхэригтэ, гахайшадай — 170 түхэригтэ, һаалишадай — 165 түхэригтэ хүрэһэн байна.**

Ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гээшэ үйлэдбэриин гаргашые хороохо, продукциин центнер бүхэндэ ажалай болон мүнгэ зөөриин эгээн бага гаргаша хэхэ гэһэн удхатай ааб даа. Энэ талаар үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые хаража үзэбэл, тиимэ үлүү һайн гэхын аргагүй. Жэшээнь, абтаһан һүнэй центнер бүхэндэ 152, үхэрнүүдэй шэгнүүрэй дээшэлһэнэй центнер бүридэ 706 тэжээлэй единицэ гаргашалагдаһан болоно. Центнер һү абахадаа дунда зэргээр хүн 8,1 час, тугал бурууннуудай шэгнүүрые центнерээр нэмээхэдээ хүн 38,7 час, гахайн шэгнүүрэй нэмэлтын центнер бүхэндэ 21,5 час хүдэлһэн байна. Энэмнай урда жэлэйхиһээ бага зэргэ дээгүүр гээшэ. Тиигэжэ центнер һүнэй өөрын үнэ сэн 25 түхэриг 51 мүнгэтэ, үхэрнүүдэй шэгнүүрэй нэмэлтын центнер бүхэниинь 148 түхэриг 56 мүнгэтэ болоо.

Бүхыдөө абтаһан продукциие (1965 оной сэнгээр) совхозой үйлэдбэри дээрэ хүдэлһэн хүнэй час бүхэндэ хубаарилхада 3 түхэриг 61 мүнгэнэй продукци хүртэнэ. Энэмнай үшөөл бага гээшэ. Тиимэһээ ажалай бүтээсэ саашадань дээшэлүүлхэ, хүнүүдэй хүсэ, мүнгэ зөөри багаар гаргашалжа ехэ продукци абадаг болохын түлөө тэмсэхэ байнабди.

Үйлэдбэриин гаргашые хороохо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар совхозой экономистнууд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд яһала оролдодог. Ажахын тоосооной экономическа бүхы дүнгүүд үйлэдбэриин хуби бүхэнөөр һарадаа гаргагдажа, совхозой экономическа шэнжэлэлгын бюродо харагдажа, фермэ, бригадануудта зүбшэн хэлсэгдэдэг юм. Тогтоогдоһон лимидһээ ехэ мүнгэ зөөри болон ажалай хүсэ гаргашалһан хүнүүд тэрэ дороо мэдэгдэжэ, тэрэнэй ушар шалтагааниинь элишэлэгдэдэг гуримтай. Энэ ехэ тоо бүридхэлэй, шэнжэлэлгын хүдэлмэриие манай тоо бүридхэлгын - экономическа таһаг һара бүхэндэ хэжэ үрдидэг. Эндэ тоо бүридхэхэ тусхай машинанууд хэрэглэгдэдэг боложо, бухгалтернуудай ажал хүнгэлэглөө. Тиигэжэ һарадаа абтаһан продукциин өөрын үнэ сэн, хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ, үйлэдбэриин гаргаша гэхэ мэтэ дүнгүүд фермэ, бригада бүхэнөөр гаргагдажа байдаг. Энэмнай үйлэдбэриин ашаг үрэ, продукциин шанар дээшэлүүлгэдэ сэхэ нүлөөтэй байха юм.

ГАЗАРАА ЗҮБӨӨР, ҺАЙНААР АШАГЛАХА

ЭНЭ асуудалда совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, бүхы хүдэлмэрилэгшэд ехэ анхарал табидаг байна. Совхознай бүхыдөө 21 мянган гектар газартай, тэрэнэй 12.933 гектарынь хахалагдадаг, 1.619 гектарынь сабшалан, 3.147 гектарынь бэлшээри байха юм. Энэмнай манай гол баялиг гээшэ ааб даа.

Хэрбээ энэ газараа зүбөөр, ашаг үрэтэйгээр хэрэглэжэ шадаа һаа, үйлэдбэреэ хүгжөөхэ байһамнай элитэ. Тиимэһээ нэн түрүүн хахалагдадаг газарай хубаарилга абажа харая. Энэ газарай ехэнхи хубиданъ гэхэ гү, **али 9 мянга гаран гектартань орооһото ургамалнууд таригдана, тэрэ тоодо белок элбэгтэй тэжээлэй шухала ургамал болдохо горох 1500 гектар эзэлнэ. 350 гектарта хартаабха, 60 гектарта овощ ургуулагдана. Бэшэндэнь тэжээлэй ургамалнууд таригдана.** Эндэ олон жэлэй ногоонууд (Сибириин волоснец, донник), 450 гектар, куузику 30 гектар, горох болон наран сэсэгэй, горох-обёосой холисо 1.400 гаран гектар эзэлдэг юм. Нёдондо наран сэсэг горох хоёрые холижо, мянган гектарта тариһамнай яһала һайн ургаса гараа гэхэ гү, али гектар бүриһөө 150 центнер ногоон хуряагдаа. Иимэ ногоогоор дарагдаһан силосэй шанар яһала һайн, малда шэмэ ехэтэй гэжэ элишэлэгдээ. Горох-обёосой холисо зундаа сабшагдажа, һаалиин малда, тугалнуудта эдюулэгдэдэг юм. Энэмнай айхабтар шэмэтэй тэжээл байжа, үнеэдэй һү һаали дээшэлдэг, тугалнууд шэгнүүрээ һайса нэмээдэг байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ тарялангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. **Бүхы тарялапдаа гектарай 3 центнер хүртэхөөр минеральна үтэгжүүлгэ оруулнабди. Гадна хартаабха, овощ тариха газарта 7 мянган тонно торф, 25 мянгаад тонно наг шэбхэ гаргагдана. Мүн мянгаад тонно аммиагай уһа асаржа, орооһо таридаг газарта хэрэглэнэбди.**

Орооһо тарянай, горохой, бусад ургамалнуудай баян ургаса абахын тула элдэб буртаг ногоотой, хорхой шумуултай саг соонь тэмсэхэ хэрэгтэй. Бидэнэр өөһэдынгөө хүсөөр жэлдээ 6—7 мянган гектарта гербицид хоро трактораар сасажа, буртаг ногоо усадханабди. Мүн горохой болон бусад ургамалнуудай нялха эшэнүүдтэ элдэб хоро сасажа, хорхой шумуулһаа абарнабди.

Минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулха, гербицид болон бусад хоро сасаха, наг шэбхэ зөөхэ, тарааха тусхай отряд совхоздомнай эмхидхэгдэнхэй. Тэрэ отрядта Т-40 түхэлэй жэжэ 13 трактор даалгагданхай. Отрядые дүршэлтэй механизатор Александр Николаевич Кочетов хүтэлбэрилнэ. Эдэнэр газар үтэгжүүлхэ талаар яһала мэргэжэлтэй болонхой.

Малай тэжээлдэ хартаабха ехээр хэрэглэхэ зорилготойгоор энэ жэлдэ тарилгаяа 200 гектараар үргэдхэжэ, бүхыдөө 550 гектарта хартаабха тарихаар хараалагдаа. Хойто жэлдэ тэрэнээ 800 гектарта хүргэхэбди. Тиимэһээ хартаабха хадагалха байра ехэ хэрэгтэй болоно. Мүнөө үедэ тус тустаа 1000 тонно хартаабха хадагалха хоёр шэнэ байра бүтээгдэжэ байна. Мүн хартаабха һуулгаха, хуряаха техникэ нэмэжэ абаха болонобди.

Орооһо таряа болон бусад ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса абахын тула нютагай байгаалиин уларилда зохихо һайн сортын үрэһэ хүрэнгөөр өөһэдыгөө жэл бүри хангаха хэрэгтэй. Манай совхоздо энэ хэрэг гуримшуулагданхай. Орооһо тарянай һайн сортнуудай үрэһэ ургуулдаг, тэрээгээр ажахыгаа хүсэд хангадаг тусхай бригада бии. Эндэ «Онохойская-4», «Скала» сортын шэниисэ ургуулагдана.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ
дээшэлүүлхын тула
юумэндээ гамтайгаар,
ёһоор хандаха, трактор
шинануудые эбдэхэ,
наар хадагалха яба
эрид тэмсэхэ, малы
гарзада оруулхагүй га
хы хүсөөрөө оролдохо
шэ ехэ удха шанартай
талаар совхозой хүт
лэгшэд, мэргэжэлтэд
сэхэ тэмсэдэг юм. М
үедэ малай үхэл гар
бага болонхой. Нё
эбэртэ бодо малай (т
нуудтайгаа) нэгэ проце
үсөөниинь гарзалаа
Мүнөө трактор, машин
дые хадагалха типовой
байра баригдаад
Илангаяа комбайн,
мэтын машинануудые
хура бороодо хэбтүү
болихобди.

Эдлүүриин газарай
аша үрэтэйгөөр хэрэг
жэ байһыень тодорхо
тула зуун гектар бүрид
ды шэнээн мал бариг
тэндэһээ хэды шэнээн
дукци абтанаб гэжэ х
үзэхэ ушартай. Мүнө
манай совхоздо эдлү
газарай зуун гектар бү
23,9 үхэр, тэрэ тоодо
үнеэд, тарялангай зуун
тар бүридэ 130 гахай
жээгдэнэ. Эдлүүриин
рай зуун гектар бүриһө
мянга гаран түхэригэй
дукци абтана. Теэд эн
мүнөө үе сагай эрилт
дые хүсэд хангана
аргагүй. Саашадаа прод
бүри ехэ абадаг боло
хараалагдана.

Хүдөө ажахын хүд
рилэгшэдтэ хандаһан
тиингаа ЦК-гай Бэшэгт
рюу болгон, мүн үйл
риин ашаг үрэ дээшэлүү
продукциин шанар һ
руулха, Агууехэ Октя
социалис революциин 60
лэй алдарта ойе ажала
лэгээр угтаха гэһэн б
союзна мүрысөөндэ оро
жо, **энэ жэлдэ гүрэндөө**
мянган центнер һү, 25
ган центнер мяха, тэрэ
до 20 мянган центнер
хайн мяха тушааха, 30
ган поршоонхо түлжүү
150 мянган центнер ор
таряа, 55 мянган цент
хартаабха ургуулжа аб
гэһэн угтамжын түсэб
хозой коллектив бата
абанхай.

АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺАД

СОВХОЗОЙ үйлэдбэриин хүгжэлтэ, тэрэнэй ашаг үрэ, продукциин шанар ажалшадай хүсэл оролдолгоор туйлагдадаг байһаниинь мэдээжэ.

Мүнөө үедэ трактор, машинануудай, оньһото түхеэрэлгэнүүдэй олошоржо байһан сагта хүнүүдые, илангаяа ургажа ябаа залуу үетэниие механизаторай, электрик болон бусад техническэ мэргэжэлдэ олоор һургаха гээшэ хойшолуулашагүй хэрэг гэжэ тоолонобди. Тиимэһээ жэл бүхэндэ залуушуулые хүдөөгэй техническэ мэргэжэлэй училищида эльгээнэбди, совхоз дотороо һуралсал эмхидхэнэбди. Мүнөө жэлдэ СПТУ-да 5 хүн, механизаторай мэргэжэл шудалха бүгэдэ ниитын һуралсалда 15 хүн, жолоошоной курсада 5 хүн һуралсана. Гадна авто-һургуулиин туһаламжаар совхоз дотор эмхидхэгдэһэн курсада 23 жолоошод мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ.

Тэрэшэлэн совхоздомнай хүдэлмэришэдэй мэргэжэл сэгнэхэ тусхай комисси хүдэлдэг. Тэдэнэрэй хүсөөр **нёдондо 15 электрик, 10 кочегар, 4 слесарь, 2 токарь, 2 штукатур, 3 шулуушанда тусхай разряд олгогдоһон,** разрядынь дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Залуу үетэниие техникэ жолоодожо һургаха талаар манай дунда һургуули ехэ туһа хүргэнэ. Бидэнэр һургуулитаяа нягта холбоотойбди. Ахалагша классуудай һурагшадые трактористын, жолоошоной, комбайнерай мэргэжэлдэ һургахын тула элдэб машина техникээр һургуулидаа туһалдагбди. **Нёдондо дунда һургуули дүүргэһэн 19 һурагшад совхоздоо үлэжэ, трактористаар хүдэлжэ байнхай.** Саашадаа энэ талаар һургуулитай холбоо барисаагаа улам бэхижүүлхэбди.

Мүн совхоздоо залуушуулые үлөөхэ, ажалдань
машуулха, тэдэниие
гэр байраар хангаха
хэмжээнүүд абтана. Сэр
албанһаа бусажа ерэһэн
бүүдые урмашуулха зор
гоор тэдэндэ 354 түх
туһаламжа үгтэнэ. Хэр
тэдэнэрэй хоёр жэлэй
шада совхоздоо хүд
һаань, тэрэ туһаламжань
саагдадаггүй гуримтай. Һ
лэй гурбан жэлэй турш
гушаад хүбүүдтэ иимэ
ламжа хүргэгдөө. Г
эдэнэртэ гэр байра түр
шын ээлжээндэ үгэнэ

Юрэнхы дээрээ сов
хүдэлмэришэдэй һуу
байдал һайжаруулха, б
сон түхэлтэй болгохо
тэ ехэ анхарал хандуу
дана. **Совхозой хүдэлмэ**
шэдэй эдеэлжэ байха 50
нэй һуудалтай столово
нээр баригдаа. Физкаби
тэй амбулатори, эд бар
худалдаха магазин, 56
нэй байха хамтын байра
нээр мүндэлөө.

Хүдөөгэй зониие
дойхиһоо дутуугүй
байдалаар хангаха зор
гоор һүүлэй үедэ 8—
байратай хоёр да
гэрнүүдые барижа эхи
бди. **Мүнөө үедэ 8 квартира**
тай гурбан гэр, 16 квар
ратай нэгэ, хоёр кварт
тай 11 гэр бүтээгдээд,
дэлмэришэд тэндэ ороп
Эдэ гэрнүүд халуун уһа
дулаасуулагдадаг, уһат
канализацитай байха ю

Арбадахи табан жэлэй
рүүшын хоёр жэлэй түс
Агууехэ Октябриин со
лис революциин 60
лэй һайндэр түрүү
дүүргэхэ, энэ жэлдэ б
ургаса абаха, мал ажа
продукци абаха, гүрэндэ
далдаха талаар хараал
уялгаяа бэелүүлхэ г
манай совхозой коллектив
дайшалхы зорилго мүн.

В. КАРПОВ,
«Шергинский» совхозой
директор.

Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ һү һаали дээшэлүүлхэ гэһэн совхозой һаалишад, малшадай социалис мүрысөөндэ Хандалиин фермын коллектив түрүүлжэ ябана. Эдэнэр 1977 оной үнгэрһэн хоёр һарын дүнгөөр нёдондоной энэ үеынхиһөө нилээд ехэ һү һаажа, гүрэндөө тушаагаа. Фермын һаалишадай дунда залуушуул олон. Тэдэнэрэй нэгэн — дунда һургуули дүүргээд, долоон жэлдэ һаалишанаар хүдэлжэ байһан Тамара Уладаева (Зураг дээрэ).

Энэ хуудаһые манай тусхай корреспондент Б. Гылыков бэлдээ.

ДЭЭДЭ ГАРАЙ МЭРГЭЖЭЛТЭН

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Юрын таряашан. Нюта- …гаа бүхы хүнүүдтэй хам- газар хахалжа элдүүрил- таряа таридаг, удаань …саяа хуряадаг байгаа. …даа үбһэнэй хүдэлмэри- …е ябалсадаг һэн. Иигээд таряашан хүнэй ажал …но хойноһоо һубарижал …даг гуримтай ха юм даа. Г. Ястребов иигэжэ түрэл …хоздоо олон жэлдэ юрын …шанаар хүдэлһэн юм. …ушад нютагта оршодог …нинай нэрэмжэтэ кол- аймагай бусад ажахы- …ал адли ондоо тээ ошо- үбһэ сабшадаг байһан Жэлһээ жэлдэ хэдэн …знигууд техникэ зэб- түхеэржэ, үбһэ сабша- холые зоридог бэлэй. …жэ сабшаһан үбһэнэй зэргэ үнэтэй болодо- …нь бүгэдэндэ эли һааб даа. …э ушар байдал удаан саг үргэлжэлхэ аргагүй бай- бшуу.

Ажабайдал, ажахые хүг- …хэ хэрэг энэ асуудалые …дхэхэ эрилтэ улам хур- …р табидаг байба. Ниитын һүрэгэй тоо толгойн …орхотой хамта ашаг шэ- …нь дээшэлүүлхэ хэрэгтэй …но. Энээн тухайдаа Гу- …ай колхознигууд суглаан …ээ хөөрэлдэдэг, зүбшэ- байба. — Юрэдөө манай …р юунһээ доро юм. Га- үтэжэ шадаха юумыень абажа шадана гээшэ гүбди гэһэн хөөрэлдөөн эндэ гарадаг байба. Тиин колхозой сабшалан тэрэ үедэ ёһото эзэгүй байһан гээ һаа алдуу болохогүй. Юуб гэхэдэ, дайралдаһан хүнүүд сабшалан уһалдаг, нүгөөдүүлынь үтэгжүүлээ болохо, үбһэнэй хүдэлмэридэ ондоо хүнүүд хабаадаха — иимэ байгаа.

Сабшалангайнгаа газар эзэтэй болгожо, ургасыень дээшэлүүлхэ тухай хөөрэлдөөнэй боложо байхада, эдэ мүрнүүдэй авторнуудай нагэн дайралдаһан байна. Калининай нэрэмжэтэ колхозой луговодууд сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, удаадахи жэлдээ бэелүүлхэ түсэб, социалис уялга зохёожо байгаад һэн. Тэрэ үедэ (1972 оной намар һэн) сабшалан дээрэ хүдэлдэг звенонуудай хүдэлмэриин түрүүшын дүн харагдажа эхилһэн байгаа. Тэрэ жэлдэ эндэхи колхознигууд таряанай, үбһэнэй һайн ургаса абаһан юм. Сабшалангай гектар бүриһөө 22 центнер үбһэн абтаа һэн. Тиигэжэ ниитын малай бүдүүн тэжээлээр хангагдаса 65 процент болоо. Сабшалангай ургаса үшөөл дээшэлүүлхэ арга боломжонууд тухайда бодомжолһон байна.

Кирсан Григорьевич Ястребовай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдаһан луговодуудай звено энэ талаар бусадта үльгэр жэшээ болохоор үрэ дүнгүүдые түйлажа эхилһэн байгаа.

Таряашан - механизатор мэргэжэлтэй энэ хүнийе 1970 ондо колхозой правлени луговодуудай звеное даагшаар томилоод, Нарин-Заган гэжэ газарта 175 гектар сабшалан даалгаһан юм. Таряашан мэргэжэлтэй хүн гэжэ К. Г. Ястребовые миин юрэл хэлэнэгүйбди. Юуб гэхэдэ, үнэхөөрөө газарай эзэн, хүрьһэ мэдэхэ, тиимэ хадаа газараа үрэжүүлжэ үтэгжүүлһэнэй ашаар үгэжэ шадаха ургасыень абаха — иигэжэ газарта үнэхөөрөө дуратай хүн таряашан солотой ябадаг шуу. Хүрзэ, лоом сонхигто бариад, сабшалан дээгүүр алхалалдадаг луговодууд бэшэ, харин эдэнэрнай оньһон техникээр зэбсэгжэнхэй, хүсэтэй, агротехникын заабари һайн мэдэхэ улад Нарин-Заганай сабшалан дээрэ хүдэлжэ эхилһэн байна.

МТЗ түхэлэй тракторнууд, үбһэ сабшадаг, хуряадаг, тюк болгожо багсалдаг түхеэрэлгэ гэхэ мэтын техникэ звенодо даалгажа үгтэнхэй. Тиигэхэ мүртөө саг сагта сабшалан дээрэ хүдэлхэ техникын хэрэгтэй болоходо, нэмэжэ үгэдэг байна. Жэшээнь, ногооной эдеэшэжэ, сабшаха сагай ерэхэдэ, тракторнууд, косилканууд нэмэжэ үгтэдэг юм.

— Дайнай бэрхэшээлтэй жэлнүүдтэ һургуулида хүсэд һуража шадаагүй хүм, — гэжэ Кирсан Григорьевич халагланяар хөөрөө һэн. Теэд энэ хүнэй ажал тухайдаа хөөрэжэ байһыень шагнахада, өөрынгөө хэрэгэй ёһото мастер болоһон хүн гэжэ ойлгожо ядахаар бэшэ. Энэ хэлээшыемнай ажал хэрэгынь бодотоор гэршэлжэ байна. Энэмнай саг зуурахана ялас гүүлэһэн үрэ дүн түйлаад, газетэдэ, агаарай, долгиндо бага-сагта магтуулаад, үгы болошодог хүн бэшэ бшуу. Тус звеногой абадаг үбһэ ногооной ургаса арбаад шахуу жэлэй туршада гектарай 34—43 центнер болоно. Бэлэдхэһэн үбһэнинь тон эрхим шанартай аад, гаргаша багатайгаар абтадаг байна. Булта тюк болгожо багсалагдадаг юм.

Үсөөншэг үгэтэй энэ хүнийе хөөрүүлээ хадатнай, сабшалан дээрэ хэдэг хүдэлмэри тухайдаа, ургасыень дээшэлүүлхэ тухайда ямаршье агрономһоо дорогүйгөөр хөөрэжэ үгэхэ. Сабшалангаа уһалдаг болзор (нэгэдэхеэ апрелиин эсэс багаар, хоёрдохёо майн тэн багаар, эгээл ехээр, гектарай 500 кубометр тухайгаар ургамалаа ундалуулха, гурбадахяа июнь һара соо уһалха) тухай хөөрэхыень шагнаабди. Газарай хүрьһэ зөөлэрүүлхэ, тусхай зэмсэгээр нүхэлдэг, үтэгжүүлгэ оруулдаг байна. Газарһаа абахые абаад, үрыень харюулха — хүрьһэндэнь «эдеэ» үгэхэ — үтэгжүүлхэ, үрэжүүлхэ хэрэгтэй ха юм.

Үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын тулада агротехническэ ехэ хүдэлмэри ябуулһанай ашаар энэ звеногой гэшүүд урдань гектарай арбаад центнер үбһэнэй гарадаг 175 гектар Нарин-Заганай сабшалангые үрэжэл ехэтэй газар болгожо шадаа. Эндэһээ **гектарай 43 центнер хүрэтэр үбһэ хуряадаг** болонхой. Үнгэрэгшэ 1976 ондо эдэнэр гектарай 42 центнер үбһэ хуряажа абаа. Тус звеногой гэшүүд жэл бүри колхозой бэлэдхэдэг үбһэнэй дүрбэнэй нэгэ хубиие хуряадаг байна.

К. Г. Ястребовай ударидадаг звеногой габшагай ажал бусадта үльгэр жэшээ боложо үгөө. Колхозой бусад сабшалан дээрэһээ ехэ үбһэн абтадаг болонхой. Тиигэжэ колхоз республикаһаа ондоо тээшэ ошожо, үбһэ бэлэдхэхэеэ болиһон байна. Энэ талаараа Калининай нэрэмжэтэ колхозой К. Г. Ястребов түрүүтэй луговодуудай хэжэ байһан ажал тон ехэ удха шанартай, хамтынгаа ехэ зөөри алмаха арга олгоһониинь элитэ. Иигэжэ тус колхозой малай ашаг шэмын дээшэлжэ, гүрэндэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха юһэдэхи табан жэлэйнгээ, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэгдэһэндэ К. Г. Ястребовай звеногой аша габьяа ехэ бии гээшэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Эдэнэрэй хүдэлмэриин дүй дүршэл үрэ нүлөө ехэтэй байгаа гэжэ энээн дээрэнь нэмэжэ хэлэе. Юуб гэхэдэ, Бэшүүрэй аймаг дотор иимэрхүү оньһожоруулагдаһан звенонууд байгуулагданхай, үбһэ ногооной баян ургаса абадаг бэрхэшүүл олон болоо. Жэшээнь, Водонгуудай совхоздо Александр Семенович Сукневой звено мүн лэ олон жэлэй туршада үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса абадаг байна.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй дүнгүүдээр Кирсан Григорьевич Ястребов Совет гүрэнэй дээдын шан хайра — Ленинэй орденоор шагнагдаа. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь энэ мэдээсэлые ехэ баяртайгаар угтаһан байна. Энэнь хоёрдохи ордениинь болоно. 1972—1973 онуудай дүнгүүдээр нүхэр Ястребов «Хүндэлэлэй тэмдэг» ордендо хүртөө һэн. Габьяата ажалыень тэмдэглэһэн шангууд олон боложол байна.

1976 ондо —арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хүдөө ажахын продукци абажа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэһэнэйнгээ түлөө Калининай нэрэмжэтэ колхоз бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа гараа гэһэн мэдээсэл эндэхи ажалшадые ехээр баясуулһан байна.

— Үндэр дээдэ шан хайранууд манай колхозой, тэрэнэй гэшүүдэй ажалые үндэрөөр сэгнэхэһээ гадна, бидэнэрые улам һайнаар хүдэлхыемни уялгална гээшэ, — гэжэ Кирсан Григорьевич хөөрэнэ.

Үбэлэй шанга хүйтэн бууража, наранай элшэ һулашагшье һаа, игаажа эхилбэ. Хабарай амисхаалай тэмдэгэй ороходонь, таряашанай сэдьхэл хүдэлжэ, зоригынь эршэдэнэ. Кирсан Григорьевич Ястребовай нүхэдтэеэ хамта сабшалан дээрээ гараха сагынь ойртобо. Улаан тугта колхозойнгоо түрүүшүүлтэй хамта амжалтануудаа арьбадхалсаха саг ерэлэй.

А. УНАГАЕВ,
Д. ГАРМАЕВА.

«МАНАЙ ДОКТОР»

Мария Елизаровна Спиридонова арба гаран жэлэй туршада Цахирай больницада врачаар хүдэлнэ. Һаяшаг ахамад врачай тушаалда дэбжүүлэгдэнхэй. Медицинын институт дүүргэһэн залуухан басаган эндэ ерэжэ, ажалайнгаа намтарые эхилһэн юм. Тиигэхэ зуураа даабарита ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, үбшэтэнэй дунда хүндэтэй болоһон байна.

Илангаяа холын малшадта онсо анхаралтайгаар хандадаг байна. Тэдэнэй больницада ерэхэдэ, ямаршье ээлжээгүйгөөр кабинедтээ оруулжа бэеынь элүүрые һайнаар шалгадаг гуримтай. Мүн фермэ, гүүртэнүүдтэ ошожо, малшадай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулдаг байна.

Врач Спиридонова түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, буряад хэлэ шудалха гэжэ шиидэһэн байгаа. Тиигэжэ һанаһанаа хүсэлдүүлээ. Мүнөө үбгэд, хүгшэдтэй торосогүйхэн хөөрэлдөөд, бэе бэеэ һайса ойлголсодог болонхой. Тиимэл хадань «манай доктор» гээд эндэхи хүн зон, илангаяа малшад хөөрэлдэдэг болоо бшуу.

Б. ШОЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Захааминай аймаг.

ОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ ОСХОНОЙ ТҮЛӨӨ

Агууехэ Октябриин социа- революциин 60 жэлэй ой- …лдэлгэтэй дашарамдуу- аймагай тосхонуудта, һуу- газарнуудта соёлой ба …л байдалай эмхи зургаа- …ай барилга эрхилхэ, бол- түхэлтэй болгохо талаар …гай Соведүүдэй бэелүүлхэ …гонууд» гэһэн асуудал … аймагай ажалшадай де- …дай Соведэй ээлжээтэ дээрэ харагдаба. Аймсо- гүйсэдкомой түрүүлэг- орлогшо П. М. Бальчугов асуудалаар сесси дээрэ …эл хэһэн байна.

…үлэй үедэ, илангаяа 1971 1976 онуудта аймаг дотор барилга ехээр хэгдэдэг …ой. Малай томо томо комплекснууд, үйлэдбэ- бусад барилганууд, клуб библиотекэнүүд, һур- …нууд бодхоогдоо. Тосхо- …, һуурин газарнуудые …сон түхэлтэй болгохо та- ехэ юумэн хэгдэнэ. Ин- …, Гэгээтэ, Оёор тосхо- …та ариг сэбэр муу бэшээр …дана, түхэл шарайнь бол- түхэлтэй болоно.

Шэнэ табан жэлэй туршада …г дотор ехэ барилга хэг- …р хараалагданхай. Мүнөө …ай түб һуурин Петропав- тосхондо, Енхортэ. Дэ- …дэ соёлой шэнэ байшангууд, Дээдэ-Үшөөтэдэ, Оёорто дунда һургуулинууд баригдажа байна. Үшөө хэдэн шэнэ барилганууд һаядаа эхилэгдэхээр, тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ ажал хэгдэхээр хараалагданай.

Енхорой сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Б. Банзарова, Доодо-Торийн сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. П. Ломухин, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ю. С. Хамаев, Алцагай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Ж. Дагбаев болон бусад сесси дээрэ үгэ хэлэжэ, Агууехэ Октябриин 60 жэлэй алдарта ойе угтуулан ажалшадай коллективүүдтэ хэгдэжэ байһан хүдэлмэри ба тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар зорилгонууд тухай хөөрэһэн байна.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ангапов С. В. аймагай Соведэй сессидэ хабаадалсажа, үгэ хэлэбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаараа сесси дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

И. САНЖИЕВ,
аймсоведэй гүйсэдкомой секретарь.

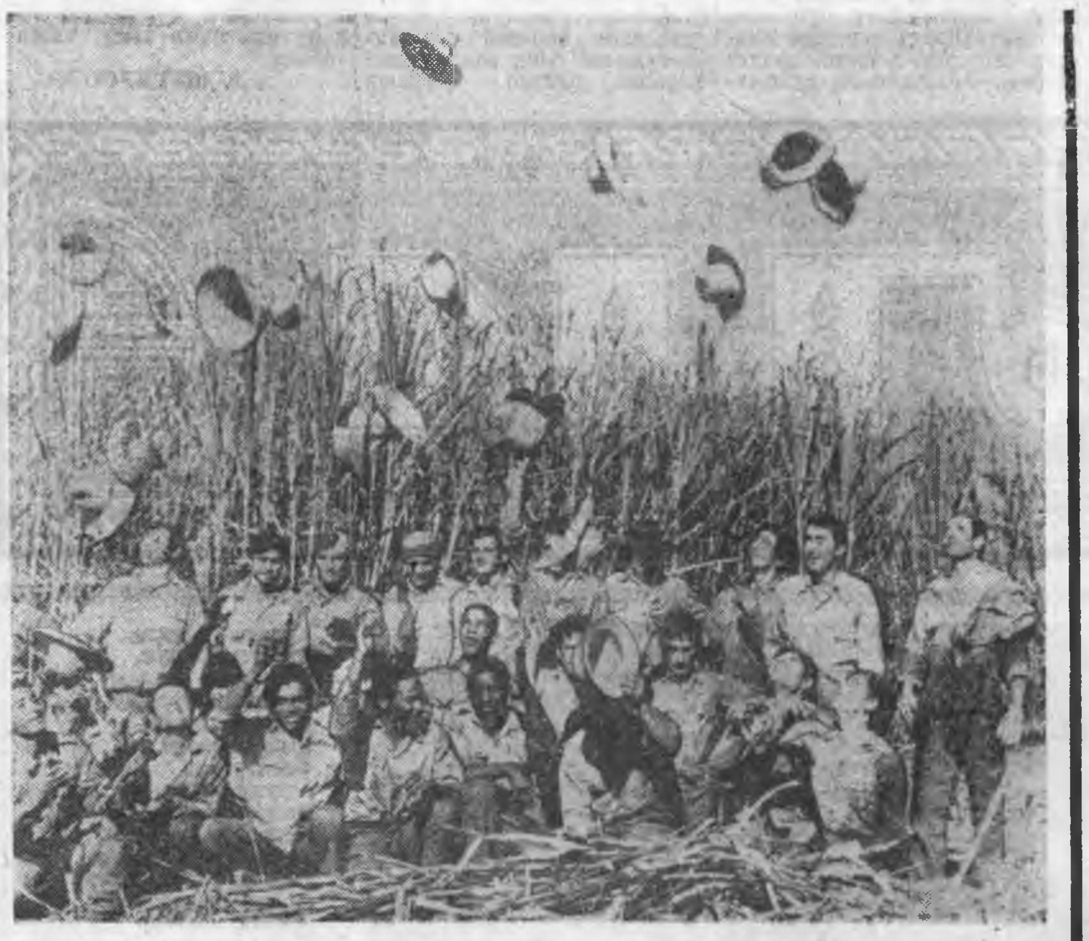

ФОТО-МЭДЭЭСЭЛ

Саахарай тростнигай ургаса хуряалгын халууч хаһа Кубада эхилэнхэй. Ажалшадай коллективүүдэй түйлалтануд тухай баясама мэдээсэлнүүд үдэр бүри орожо байна.

Матансас прозинциин плантацинууд дээрэ ажалладаг Июлиин 26-най нэрэмжэтэ бригадын коллектив ажалай ехэ амжалта түйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Июлиин 26-най нэрэмжэтэ бригадын коллектив.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭЛҮҮР ЭНХЫН БУЛАН

МЕХАНИЗАТОР БҮХЭНДЭ ХЭРЭГТЭЙ

Хабарай тарилгада бэлдэлгын үедэ механизаторнуудые санитарно-гигиеническэ дүримүүдтэ һургаха хэрэг горитой һуури эзэлхэ зэргэтэй. Тракторно-таряан ажалай бригаданuудай гэшүүдые, — заһабарилгын мастерскойнуудай хүдэлмэрилэгшэдые, механизаторнуудые, химиин элдэб бодосуудтай хүдэлдэг хүнүүдые эдэ дүримүүдтэй танилсуулхын тула СССР-эй хүдөө ажахын, элүүр энхые хамгаалгын Министерствэнүүдэй табиһан 16 часай методическа заабари аймагуудай хүдөө ажахын управленинүүдтэ, санэпидстанцинуудта, хүдөөгэй эмшэлгын пунктнуудта бии юм. Механизаторай ажалай, хубиин болон ниитын гигиенэ сахилгаар, хүдэлмэриин оһолһоо болон элдэб үбшэнһөө һэргылхэ талаар асуудалнууд энэ заабари соо хэлэгдэнэ.

Жэл бүри хүдөө ажахын техникын шэнэдхэгдэжэ, олошоржо, химическэ үтэгжүүлгэнүүдэй элбэгжэжэ байһан дээрэһээ механизаторнуудай танигдаагүй техникэтэй, үтэгжүүлгэтэй хүдэлжэ байтараа гэнэл оһолдо ороходо ушар болодог. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, медицинын хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа саг болзор соонь хандуулха уялгатай. Олон эхэнэрнүүдэй, залуушуулай механизатораар ажаллажа байһан ушарһаа гигиеническэ һуралсалай удха шанар улам дээшэлнэ. Юуб гэхэдэ, манай орон дотор эхэнэрнүүдэй, залуушуулай элүүр энхэдэ шухала анхарал хандуулагдадаг шуу.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада манай республикын колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын 12 мянган хүдэлмэрилэгшэд гигиеническэ һуралсал гараһан юм.

Бэшүүрэй, Хяагтын, Кабанскын аймагуудай ахамад врачнар болон хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд механизаторнуудайнгаа элүүр энхые хамгаалха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулжа, гигиеническэ һуралсал һайнаар эмхидхэһэн юм. Эдэ аймагуудай ажахынуудай механизаторнууд һуралсалда олоор хабаадаа.

Хурамхаанай, Сэлэнгын, Загарайн аймагуудта энэ талаар хэгдэхэ хүдэлмэри бага зэргэ һайжараа. Харин республикын бусад аймагуудта элүүр энхые хамгаалгын, хүдөө ажахын органууд механизаторнуудай гигиеническэ һуралсалда тон бага анхарал хандуулна.

Жэшээнь, үнгэрэгшэ ондо Хэжэнгын аймагта 387 хүн һургагдаха гэжэ түсэблэгдэһэн байгаа һаа, оройдоол 128 хүн һургагдаһан байна. Баргажанай аймагта 500 хүнэй орондо 175, Улаан-Үдын аймагай Ивалгын кустда 329 хүнэй 9-ниинь лэ һургагдаа һэн. Захааминай аймагта энэ талаар мүн лэ дутагдалтай.

Загарайн, Хэжэнгын, Сэлэнгын болон бусад аймагуудта химиин элдэб бодосуудтай хүдэлхэ хүнүүдэй һуралсал мүн лэ хүсэд эмхидхэгдээгүй һэн. Байгша ондошье эдэ аймагуудта иимэрхүү дутагдалнууд үзэгдэнэ.

Механизаторнууд болон бусад хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй һуралсалай эгээл таарамжатай хаһань үбэл, хабарай эхин гэжэ тоологдодог. Тиимэһээ хүдөөгэй медицинын хүдэлмэрилэгшэд гигиеническэ һуралсалаа мүнөөнһөө эхилхэ зэргэтэй.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсал эмхидхэхын тула аймагай санэпидстанциин болон аймагай хүдөө ажахын управлениин хүдэлмэрилэгшэд ажахы бүхэндэ иимэ һуралсалда хабаадаха хүнүүдэй тоо элирүүлхэ, тэрэнэй болзор тодорхойлхо, механизаторнуудые һургаха медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые табижа, ажахын хүтэлбэрилэгшэдые энэ хэрэгтэ анхарал хандуулхыень уялгалха байна. Һуралсалай һүүлшын хэшээл дээрэ механизатор бүхэнтэй хөөрэлдөөн хэгдэжэ, тэрээн тушаа санитарна ном соо тэмдэглэхэ ёһотой юм. Энээнэйл һүүлээр механизаторнууд комбайн, трактор болон бусад хүдөө ажахын машинануудые жолоодохо, элдэб бодосуудтай хүдэлхэ эрхэтэй болоно.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй санитарна болон гигиеническэ мэдэсые дээшэлүүлһэнэй ашаар тэдэнэй дунда үбдэхэ, гэнэ оһолдо орохо ушар үсөөрдэг гээшэ. Тиимэһээ хүдэлмэриин үдэр дүүрэн хүсэн соогоо хэрэглэгдэдэг, ажалай бүтээсын дээшэлдэг байһаниинь мэдээжэ.

В. БОЯНОВА,
Республикын санитарна гэгээрэлэй байшангай ахамад врач.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Телефон телеграф радио

ОЛИ

КАСТРЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ТАСС

…мпериализм ба хархис …тэ эсэргүү, бэеэ … байдалай, социализ- ба хүгжэлтэ дэбжэл- түлөө тэмсэлдэ нэгэдэхэ …айгаар Кубын Компар- ЦК-гай Нэгэдэхи сек- Кубын Республикын …й Соведэй болон Ми- …үүдэй Соведэй Ту- … Фидель Кастро … Зүүн зүгэй түрүү … революционно бүхы …үүдтэ хандаба. Арадай конгрессэй (ВНК) — …-ай засагай Верховно …ой Ливиин Себха хото- …һон сесси дээрэ тэрэ хэлэхэдээ, Израилиин доторой хархис хүсэ- империалис эзэрхэг … ябуулгануудта …, США түрүүтэй им- …ализмын хүсэнүүдэй … Зүүн зүгтэхи нүлөөе бага болгохын түлөө араб арадуудай болон Палестинын национально - сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй үнэн зүб тэмсэлые Кубын революциин үмэнэһөө эрид шууд дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Араб революционно-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй алдарта ёһо заншалнуудые Ливиин арад үргэлжэлүүлэн, хүгжэлтэ дэбжэлтын замда шэнэ амжалтануудые түйлаха гээд найдажа байһанаа Ф. Кастро элирхэйлбэ. Империализм, колониализм болон расизмда эсэргүү, һайн һайхан сүртал һургаалнуудые бэелүүлхын, бүгэдэ ниитын хүгжэлтэ хангахын түлөө тэмсэлдэ Кубын ба Ливиин революцинууд ниитэ нэгэн уг зорилготой байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

ИМ

ПИ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

…алиин Компартиин … пленум февраль … һүүл багаар Израиль- …ожо, КПИ-гэй ЦК-гай …льна секретарь М. …ер тэрээн дээрэ элид- …хэһэн байна гэжэ иишэ … мэдээсэлнүүд дотор …

… оной майн 15-да …гдэхэеэ байһан кнес- … (парламентыч) һунгал- … дэбжүүлэгдэһэн канди- …дай ниитэ нэгэн спи- … табиха тухай бэ- … хэхэ талаар Из- … еврейнүүдые, …дые нэгэдүүлһэн … найрамдалай болон демо- … фронт байгуулгада …һан амжалтанууд пленум дээрэ абтаһан тогтоолнууд дотор тэмдэглэгдэнэ.

Мүнгэнэй үнын унажа, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэржэ, налог татабариин хэмжээлэшэгүйгөөр дээшэлжэ байха үедэ ажалшадай салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха талаар улад зоной тэмсэлтэй һанал нэгэтэй байһанаа КПИ-гэй ЦК мэдүүлнэ.

Шорон түрмэнүүдтэ хаагдажа байһан араб зонине Израилиин засагаархидай хайра гамгүйгөөр хэһээдэг, баһамжалдаг байһыень пленумэй тогтоол соо эрид буруушаана

РИМ

Хунтын диктатурые буруушаана

ТАСС

Фашис хунтада эсэргүүгээр Чилиин арадай хэһэн тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгын митинг Неапольда болобо. Эндэ ерээд байһан Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корваланиие амаршалхын тула хотын түбэй талмайнуудай нэгэн дээрэ олон мянгаад хүн сугларaa.

Италиин коммунистнууд, нютагай засагаархидай түлөөлэгшэд Эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө Чилиин патриодуудай хэһэн баатаршалгата тэмсэлые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

Л. Корвалан митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Чилидэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүдэй удхын энэ оронһоо холо саагуур гараһые Италида болоһон олон тоото уулзалгануудай үедэ ойлгооб гэжэ Л. Корвалан тэмдэглээ. Фашис хунтые унагаажа, шэнэ демократическа байдал зохёохын тула үргэн ехэ холбоо барисаан хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлээ. Бидэ, коммунистнууд, хубилалтануудай программа зохёохо ба үргэн олониитын түлөөлэгшэдэй хабаадалгатай правительство байгуулха талаар диктатурада эсэргүүгээр демократическа бүхы хүсэнүүдтэй, бүхы тэмсэлшэдтэй үгэеэ ойлголсохые хүсэнэбди.

ЛОНДОН

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ АША ТУҺАДА

ТАСС

Англиин парламентын общинануудай палатада гадаадын политическэ асуудалнуудаар үгэ хэлэлгэн болобо. Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Д. Оуэн энээнэй үедэ үгэ хэлэхэдээ, буу зэбсэгүүдые хуряалга уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгын гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ мэдүүлээ. Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай совет-американ хэлсээ баталалга бүхы оронуудай аша туһада харюусаха байна гэжэ министр тэмдэглэбэ. Түбэй Европодохи оронуудай буу зэбсэгүүдые, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай Венэдэхи хөөрэлдөөнүүд амжалтатайгаар дүүрэхэ байха гээд этигэн найдажа байһанаа тэрэ мэдүүлээ. Ниитэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актын ёһо гуримуудые бэелүүлхэ шухала гэжэ заахадаа, Белградта болохоёо байһан уулзалга уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгые саашадань үргэдхэхэ арга олгохо байна гээд Англиин правительство тэмдэглэнэ гэжэ министр зааба.

Гэхэтэй хамта, Великобританиин правительство Европын «юрэнхы дэлгүүрые», мүн НАТО-гай сэрэгэй бүлэглэлые бэхижүүлхэ хараа шэглэлээ урдынхяараа бэелүүлхэ гэжэ Англиин МИД-эй шэнэ хүтэлбэрилэгшэ хэлээ.

БОНН

В. БРАНДТЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ТАСС

СДПГ-гэй түрүүлэгшэ В. Брандт уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулха, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае һайжаруулха политика буруушаагшадые СДПГ-гэй түрүүлэгшэ В. Брандт шууд сэхээр шүүмжэлбэ.

СДПГ-гэй гэшүүдэй Кассельдэ үнгэргэгдэһэн митинг дээрэ В. Брандт үгэ хэлэхэдээ, шахардуу байдал һуларуулха политикаяа үргэлжэлүүлхэ шухала гэжэ мэдүүлээ. Европын гуша гаран гүрэнэй, мүн США-гай ба Канадын гүрэнүүдэй, правительствануудай толгойлогшонорой хабаадаһан аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар 1975 оной зун Хельсинкидэ болоһон ниитэ Европын зүблөөн энэ политикын гол хубинь болоно гэжэ тэрэ һануулба.

Политическэ ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае һайжаруулха зорилготойгоор шахардуу байдал һуларуулгын политика бэелүүлэгдэжэ эхилһэн байна гэжэ В. Брандт саашадаа хэлээ. «Коммунизмые хамажа хаяхын» тула тэрэ шэглүүлэгдэжэ шадахагүй. шэглүүлэгдэхэшье аргагүй. Шахардуу байдал һуларуулха политика бэелүүлэнгүй, ФРГ-гэй ба ГДР-эй хоорондохи харилсаае һайжаруулха аргагүй байнабди.

ЛИССАБОН

А. Куньял үгэ хэлэбэ

ТАСС

Португалиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Алваро Куньял правительствын һаяхан һайшааһ абаһан онсо яаралтай экономическа хэмжээнүүд тушаа телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, эдэ хэмжээнүүд Португалиин мүнөөнэй [illegible] харюусанагүй гэбэ. Эдэ бүгэдэ ажалшадай байдал һайжаруулха, экономико хүгжөөхэ, юумэнэй үнэ сэн буурууулха аргагүй байна.

Нүгөө талаһаа харшин гүрэнүүдтэ гаргажа худалдаха элдэб янзын эд бараагүй дээрэһээ ядалданабди. Тиигэжэ юумэнэй үнэ сэн айхабтар ехэ байһаар.

Һонирхон уншамаар, халан абамаар

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭХЫН ТУЛА

«Ленинградай металлическа завод» гэжэ нэгэдэлдэ болоһон хүдэлмэришэдэй суглаан иимэ шиидхэбэри гаргаба: Токарь А. Бруякин тошылдогшо В. Афанасьев хоёрой коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэнүүдые баталхагүй. Эдэ хүдэлмэришэдтэ урда тээнь хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоһон коллектив мүнөө зууршалгаһаа арсаба бшуу. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, зохёохы бэдэрэлгээ һуларуулһан, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэдэнь залуушуулда хангалтагүйгөөр туһалһан, социалис мүрысөөндэ эдэбхиеэ һуларуулһан байгаа.

Суглаанай шиидхэбэриие ниитын эмхинүүд хүсэндэнь үлөөбэ.

— Хүдэлмэришэдэй суглаанууд ажалшадые хүмүүжүүлгын, социалис ажахые эрхилэлгын һургуули болоо, — гэжэ предприятиин парткомой секретарь А. К. Лебедев хөөрэнэ. — Иимэ суглаанууд үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ хүдэлмэришэн бүхэниие хабаадуулна, дутуу дундануудые элирүүлхэдэнь туһална, эдэниие зайсуулан заһахын тула тодорхой хэмжээнүүдые хараална. Үйлэдбэриин ажал ябуулгын элдэб таланууд: ажалай жаяг журам, һурган хүмүүжүүлгэ, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые түргэдхэлгэ, социально-ажаһуудалай асуудалнууд эндэ хаража үзэгдэдэг юм.

Нэгэдэлэй коммунис ажалай коллективүүд аттестаци гарадаг байна. Энэ талаар хүдэлмэришэд лэ шиидхэхы үгэеэ хэлэдэг юм. 420 бригада болон үйлэдбэриин 5 мянган шахуу түрүүшүүл хүндэтэ нэрэ зэргэеэ алдаагүй байна. Гэбэшье 20 хүдэлмэрилэгшэ ажал хэрэгээрээ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ зүүжэ ябаха эрхэеэ хаһагдаа һэн.

Предприятиие хүтэлбэрилгын демократическа гол ёһонуудые залан сэхээр бэелүүлгэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадай үргэнөөр хабаадалсалга коллективэй экономическа ба социальна хүгжэлтын нэгэдхэгдэмэл программада оруулагданхай. Эдэнэй нүлөө ехэтэй байһые ажабайдал элирхэйлэн харуулба. Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй харюусалга ехэтэй байһаниинь энээниие гэршэлнэ. Нэгэдэлэй ажалшад Совет засагай ойн һайндэр болотор 1 миллион 200 мянган киловатт хүсэтэй турбина бүтээн гаргахые шиидээ.

Н. КОНДРАТЕНКО,
ТАСС-ай корр.

Ленинград.

ЭЗЭН БУСААР ХАНДАЛГЫН ХОЙШОЛОН

Бии байгаа техникэдээ гамтайгаар, нарин нягтаар хандажа, тэрэнээ үбэлэй үедэ һайнаар хадагалдаг, заһабарилгын хүдэлмэри эртээнһээ эхилһэн ажахынууд хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын хүдэлмэринүүдтэ түгэс бэлэн байдаг гээшэ. Гэбэшье, аймагай прокуратурада сугларһан материалнуудые харахада зарим ажахынууд техникэ хадагалха шухала хэрэгтэ харюусалга багатайгаар хандана гэжэ элирнэ. Энээнһээ боложо хүдөө ажахын техникэ сагһаа урид эбдэрнэ, задалагдажа запасной частьнууд болгогдоно. Тиимэһээ эзэнь ажахыда горитой хохидол ерэдаг.

Хүдөө ажахын техникэ хадагалха талаар аймагай ажахынуудта хэгдэһэн шалгалта Оронгын совхоздо горитой дутуу дунданuудтай байһыень элирүүлбэ. Эндэ үбэлэй үедэ ашаглагдадаггүй машинанууд (сеялкэ, хартаабха малтаха, уһалууриин түхеэрэлгэнүүд) хүдэлмэри дүүргэһэнһээ хойшо шабар шоройһоо сэбэрлэгдэжэ, тоһодогдожо, удаанай хадагалалгада табигдаагүй байба.

Харин хүдөө ажахын зарим машинанууд задалагдажа, запасной частьнууд болгогдожо тараагдашаһан байгаа. Жэшээнь, 1972 ондо бүтээгдэһэн СКД-5 түхэлэй, 1971 ондо гаргагдаһан СКД-4, 1968 оной СК-4 түхэлэй комбайнууд бүхэлеэрээ задалагдажа, рамануудынь хаягдашоо. 1971 ондо гаргагдаһан СКД-5 түхэлэй комбайн, ДТ-20 түхэлэй трактор мүн лэ задалагдажа эхилһэн байна.

Эдэ бүхы баримтануудаар Улаан-Үдын аймагай прокуратура мүрдэлгэ хэхэдээ хүдөө ажахын техникын хангалтагүй муу хадагалалгада, олон машинануудай задалагдаһанда тус совхозой ахамад инженер Б. Д. Тулбуреев гэмтэй гэжэ элирүүлбэ. Тиигэжэ тэрэниие РСФСР-эй Уголовно Кодексын тусхай статьягай үндэһөөр хэрэгыень арадай сүүдтэ эльгээбэ.

М. САМБУЕВ,
Улаан-Үдын аймагай прокуратурын мүрдэгшэ.

АХАНАРАЙНГАА АЛДАР НЭРЫЕ МҮНХЭЛЭЕ

«Эсэгэ шэнгеэрээ һанажа ябаһан ахамни гэрһээ мордоһоор гушан табан жэл шахуу боложо байна. Хабарай эхиндэ тала дайдын уняартан татаад, гоё боложо байха үедэ ахая дайнда мордохуулаа һэмди. Тэрэ гэһэнһээ хойшо жэл болонгүй саарһан ерээ һэн. Теэд ямар жэгтэй юм гээшэб. Байд гээд лэ ахамнай ерээд, юундэб даа гэртээ оронгүй, ондоо тээгүүр ябана гээд зүүдэлдэгбди. Жэгтэйл даа, дайнда ябаагүй аад лэ, хяа дайлалдажа зүүдэлхэш. Хүбүүмни амиды ябаһан лэ байха даа — гээд эжымнай хэлэдэг һэн. Теэд бидэ тэрэ ерэһэн саарһан тухайнь хэлэжэшье халаагүй һэмди. Хүбүүгээ хүлеэ хүлеэһээр эжымнай наһа бараа һэн», — гээд минии танил нүхэр хөөрэдэг. Теэд энэ эхэнэрэй ахануудынь, нүхэрынь, үеэлэ, бүлэнэрынь хамтадаа зургаан хүн дайнһаа бусаагүй юм.

Дайнда ябаһан сэрэгшэдэй шарха эдэгээшье һаа, хүбүүдээ алдаһан эхэнүүдэй, үбгэнүүдээ, тангил нүхэдөө, аха дүүнэрээ хүлеэжэ үгтахэ талаангүй байһан һамгад, басагадай зүрхэ сэдьхэлэй шарха юугээршье аргалжа эдэгээхын аргагүй ха юм. Юунһээшье үбшэнтэй энэ шарха зоной сэдьхэлдэ үлэнхэй.

Хото городуудай, тосхон һууринуудай эгээл хүндэтэй газарта хүшөө-памятнигууд бодхоогдонхой. Эсэгэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө унаһан хүбүүд гранит, мрамор мэтын шулуунуудта бэеэ мүнхэлэнхэй, хэтынгээ харуулда байһан мэтэ зогсонод.

Бухы нютагуудта иимэ хүшөө-памятнигууд табигдаһан байна. Илалтын гушан жэлэй урда тээ илангаяа олон нютагуудта иимэ памятнигууд бодоо. Дайнһаа бусаагүй сэрэгшэдэй нэрэ эндэнь дууһан бэшээтэй. Үнгэрэгшэ зун Хяагтын совхозой түб һуурин Хираанай-Адагаар ябахадаа, сэрэгшэдэй памятник ошожо хараа һэм. Һууринай эгээл эли газарта табяатай, хажуудань сэсэг һуулгагданхай байгаа һэн. Нэгэ бүлэһөө дайнда мордоһон дүрбэ-табан хүбүүдэй нэрэ эндэ бэшээтэй байхыень харахада, зүрхэеэ үбдэхөөр даа.

Хираан-Адагай һууринай эгээл нангин газар энэ памятник юм. Залуушуул гэрлэхэдээ, эндэ ерэжэ шахаа тангаригаа үгэдэг, гал гуламтаяа сахижа, ахамад үетэнэй үйлэ хэрэгүүдые улам арьбадхан, саашань үргэлжэлүүлхэ байһанаа мэдүүлдэг байна. Мүн пионертэ орохо доо, багашуулай хонгёо хоолой эндэ зэдэлдэг, тангаригладаг юм.

Иигэжэ Совет засагай түлөө, Эсэгэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа үгэһэн сэрэгшэдэй хүшөө-памятнигуудые һайнаар сахижа, залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридөө хэрэглэдэг ёһо хадаа тон һайшаалтай байна. Теэд... Эндэ ямар юумэн болодог бэ гэхэдэ, иимэ памятнигуудые (мрамор, гранит гэхэ мэтын үнэтэ шулуунуудые хэрэглэдэгшьегүй шахуу ааб даа. Олон ушарта миин түмэр бетон, мүнөөнэй ханын материалнууд хэрэглэгдэһэн байдаг) табихые табяад, тэрэнээ хэрэгсээдэггүй, хорёолхошьегүй, харууһагүйгөөр орхижорхидог ушар али олон үзэгдэдэг. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозоор ябахадаа, иимэ байдалтай ушарһан байгааб. Совхозой түб һууринда, эли газарта памятник табяатай. Табсантай, тэрээнһээ дээшэ хүшөөнь табяатай, тэндэнь сэрэгшэдэй нэрэнүүд бэшэгдэнхэй. Доогуурнь бэдүүн түмэр гэнжэ татаатай. Илалтын хорин табан жэлэй урда тээ табигдаһан памятник гэжэ хараа һэм. Газаа талань яһалашье һайн, боломжотой.

Хабарай нэгэ үдэр һэн. Үдын хойто тээ һалхитай харалган үдэр арбаад гаратай хүбүүхэдүүд памятнигай табсан дээрэ нэгэ гарана, нэгэ бууна, шэдэлдэнэ. Шэдэһэн шулуунуудынь хүшөөдэ яс гээд бууна. Энээниие харахадаа, аягүй байгаа һэн. Эндэ багашуул зэмэтэй бэшэ, харин ехэшүүл зэмэтэй гээшэбди. Иимэ памятнигууд хадаа нангин сахилай газар гээшэ гэжэ хүүгэдтэ үшөө ойлгуулагдаагүй байһанай гэршэ болонол даа гэжэ һанаа һэм. Түгнэ нютагай ниитын организацинууд, сельскэ Соведэй гүйсэдком, һургуулиин багшанар иимэ ажал ябуулха байгаа. Энэ нэгэдэхеэр. Хоёрдохёор, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаһан сэрэгшэд буу зэбсэгээ энхэ байдалай зэбсэгээр һэлгэнхэй, маанадтай хамта ажаллажа байна. Партиин, гүрэнэй зүгһөө эдээндэ тон ехэ анхарал хандуулдаг байһаниинь ойлгосотой. Теэд энээн тухайда хэлэхэсэ һананагүйб. Энэ тусгаар темын асуудал мүн.

Дайнһаа хойшонхи гуша гаран жэлэй туршада эдэ сэрэгшэдэй шархань һүжэржэ (шархатангүй ерэһэн хүн үсөөн ёһотой, тиигээдшье дайнай гал дүлэн соогуур ябажа, бэе муутай боложо ерэһэн зон гээшэ), мүн үбшэндэшье нэрбэгдэжэ эдэнэр наһа барана. Жэл ерэхэ бүри эдэнэр үсөөржэ байна гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Тиимэһээ эдэнэртэй хөөрэлдэжэ, һонин баримтануудые, үйлэ хэрэгүүдые бэшэжэ абабал, һайн бэлэй. Энэ талаар бэдэрэлгын хүдэлмэри хэгдэжэ байдаг ааб даа. Байд гээд лэ Советскэ Союзай Геройнууд гү, али олон орден хайрада хүртэһэн баатар сэрэгшэд элиржэ гарадаг байна. Революциин, дайшалхы, ажалай алдар солын газарнуудаар аяншалгын республиканска штабай түрүүлэгшэ О. Б. Цыбиков Алдар солын гурбан орденоор шагнагдаһан сэрэгшэдые элирүүлжэ, бишыхан брошюра хэблүүлээ һэн. Эдэ бүгэдэн хадаа ехэ һайшаалтай байна. Тиигэбэшье энэ талаар хэхэ юумэн үшөөл ехэ гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди. Эдэнэртэй хөөрэлдэхэһөө гадна, сэрэгшэдэй гэртэхиндэ хадагалагдажа байһан элдэб документнүүдые суглуулбал, һайн юумэн хэгдэхэ бэлэй.

Сэрэгшэдэй бэшэгүүд — сэгнэшэгүй документнүүд болоно. Энэ талаар Бэшүүрэй аймагай Харланай найман жэлэй һургуулиин шабинар ехэ туһатай ажал хэжэ байдаг. Тус һургуулиин директор Николай Нимаевич Гомбоевой ударидалга доро һургуулидаа байгуулһан музей соонь дайнда унаһан сэрэгшэдэй бэшэгүүдые хаража болоно. Нютагтаа колхоз байгуулалсаһан Нима Балданович Буянтуевай дайнай газарһаа эльгээһэн бэшэгүүд, бэшэ бэшэ документнүүд музей соонь табяатай байгаа һэн. Бэшэ нютагуудааршье ябахада, сэрэгшэдэй эльгээһэн бэшэгүүд дайралдадаг байна. Үнгэрөөшэ намар Агын округой Хойто-Ага нютагаар ябахадаа, нэгэ наһатай айлайда сэрэгшэдэй олон бэшэгүүдые хараһан байнаб. Хуушан монголооршье, латиин үзэгөөршье, ородооршье бэшэһэн бэшэгүүд 1941, 1942 онуудай нилээдгүй бэрхэшээлтэй үйлэ хэрэгүүдые манда һануулна. Теэд иимэ бэшэгүүд мүнөө баһал үсөөржэ, үгы боложол байна ха юм даа. Хүн мүнхэ бэшэ. Сэрэгшэдэй эхэнүүд, түрэлхид мүн лэ үсөөржэ байна. Тиимэһээ эдэ документнүүдые, бэшэгүүдые суглуулхын тулада оролдохол ёһотойбди. Нэн түрүүн һургуулинуудай шабинар багшанарайнгаа хүтэлбэри доро ехэ юумэ хэнэ, хэхэшье байна. Газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветерануудай Совет энэ талаар ехэ ажал хэжэ шадаха юм.

Шэтын журналистнууд энэ талаар тон һайн ажал хэжэ байдаг. Забайкалиһаа дайнда хабаадаһан хүнүүдэй хуби заяагаар һонирходог, бэдэрэлгын хүдэлмэри хэдэг байна. Эдэнэр дайнһаа бусаагүй сэрэгшэдэй бэшэгүүд болон документнүүдые суглуулжа, ном болгожо гаргаа. Сэрэгшэдэй элдэбын документнүүд болон бэшэгүүд — Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай түүхын зарим хуудаһануудые харуулһан баримтанууд болоно бшуу. Тиимэһээ эдэнииие суглуулхада яанаб. Эсэгэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа үгэһэн сэрэгшэдэй үмэнэ бидэнэр юугээршье харюулашагүй үритэй байнабди. Эдэнэрэй гэрэлтэ һайхан дурасхаалые мүнхэлхын тулада ехэ юумэ хэхэ уялгатайбди.

Д. ЖУГДУРОВА.

Мэри ХАМГУШКЕЕВА

ШАМДАА

Ажабайдал гээшые
Амсан хоюулаа —
Хүнэй үринэр хадаа —
Хүхижэ эбтэй һууя.
Гал гуламтаяа сахижа,
Гэрэй эзэд болоё.
Хүдэлмэридөө хоюулан
шунажа.
Хүнэй нэрэ үргэе.
Ажал дээрэш дэмжэжэ.
Үнэн үгэтэй нүхэсэһүү.
Аба эжыеш хүндэлжэ.
Ашыень дууһан
харюулһуу.
Үбшэлөөд гэнтэ
хэбтэхэдэш.

Эмпэншни болоод у
Хүсэл дээрэш хүсэ

Хани нүхэрш хододоо

Сэдьхэлээ зобоод
һуу
Сэнгүүлжэ һанаеш
тар

Зориг дээрэш зориг

Зол жаргалай харги
жолоод

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМУУД

Түнхэнэй аймагай соёлшодой дунда соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулха талаар, илангаяа залуушуулые уран һайханда дурлуулхаар, һайн гурим заншалтай байхаар хүмүүжүүлхэ талаар ехэ зорилгонууд табигданхай. Энэ зорилгоор аймагта дуу болон хатарай ансамбль эмхидхэгдэнхэй.

Тэндэ ажалһаа сүлөөлэгдэһэн залуу хүбүүд, басагад бэлиг шадабаряа дээшэлүүлнэ. Август һарын эхеэр КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой болон соёлой таһагай эмхидхэһэн комисси аймагай бүхы колхоз, совхозуудаар ябажа, хатарха, дуулаха бэлигтэй залуу хүнүүдые шэлэһэн юм.

Ансамбльда хабаадагшадай дундаһаа саашаа һураха дуратайшуул олон. Энэ ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ, соёл культурын институт дүүргэжэ ерэһэн Ирина Батуевна Бадмаева гээшэ. Үнгэрһэн жэлэй октябриин 1-һээ ансамбль мүндэлөө гэжэ тоолохо ёһотойбди. Хатар наада бэлдэхэ зуураа, манай хабаадагшад искусствын орёо нюусануудтай танилсаа. Энэнь уран һайханай хүдэлмэридэ хабаадагшадта тон туһатай ха юм даа.

Түрүүшынхеэ Хэрэнэй харагшадай зүбшөөлдэ шэнэ ансамбль декабриин эхиндэ наада харуулаа һэн. «Минии парти», «Буряад ороноо магтая» гэһэн дуунуудаар концерт эхилээ бэлэй. Удаань бусад дуунууд, шүлэгүүд, хатарнууд гүйсэдхэгдэбэ.

Николай Жербаевай гүйсэдхэһэн амаршалгын дуун, «Эхэ орон тухай» гэһэн Н. Рыленковой шүлэг партиин райкомой инструктор Владимир Шагдуров уншаһан. Харин ансамблиин солистнууд Сергей Нагаслаев, Валерий Потеев гэгшэд
зитор Туликовай «Р
хүбүүн» гэжэ дуу һай
гүйсэдхөө.

Удаань «Түнхэнэй
соносхогдобо.

Хатар... Сценэ дээрэ
лэг басагад гарана.
уян хүдэлсэнүүд,
самсанууд далайн
нуудтал мэтэ хара
Басагадай хатар! Теэд
дэ Түнхэнэй юм. Эндэ
ограф, ансамблиин хүт
рилэгшэ Ирина Бат
Бадмаевагай зохёоһон
нүүд бии.

Удаань нарин жэб
бэетэй хүбүүд гаража,
дам янзатайгаар алха
байлдаа хүлеэһэн хэб
сахариглан тойроно.
хэг зоримгой жэгдэ
сэтэй «Дайша сэрэгшэй
тар эртэ урда сагай
цүүдые һануулна.
«Дайша сэрэгшэдэй
тарай эли тодо хүдэлс
гайхуулаа һаа, ансамб
хидай гүйсэдхэһэн оро
тар шогтой байһаараа,
даван хатар түргэн,
буряад хатар «аажам»
һаараа шалгараа.

Илангаяа «Зүүн зүгай
тар» һонирхон хар
Хүгжэм, костюмууд, мү
сагадай хатар тон
байба. Ганса энэ хатар
баадалсаһан Ирина Ба
ва түрүүтэй бүхы хат
ансамблиинхид жэгдэ
хатараа.

Жэшээлхэдэ, ансамб
хорёографиин бүлэг зү
хатар бэлдээ. Түрүүшын
дамтай алхам хэгдэнхэй
нөө үедэ ансамблиин ар
нар нютагайнгаа соёлой
шан бүхэндэ, уянгата
дуунуудые, уян гоё
нуудые, уран шүлэг
гүйсэдхэн, хүн зоноо
суулна. Һаяар хүршэ
аймагта айлшалжа, ко
наадаяа харуулха.

Б. РОМАНО

ТОЛИ

И. А. КРЫЛОВ

ШОНО ХҮХЫ ХОЁР

(БАСНИ)

«Хүршэ, баяртай! — гэжэ
Хүхыдэ Шоно хэлээ
һэн. —
Амгалан байдал
бэдэржэ,
Анханда иншэ ерээ һэм!
Хүншье, нохойшье —
тон адли,
Хүдхэ, уургай —
багтабагүйб,
Хэрүүлшэ гээшэнь —
эндэтнай
Хэнтэйньшье таарабагүйб.
Хэдыш һайн бай,
эдэнэрээр
Хэрэлдэн, наншалдангүй
аргагүй».

«Хайшаа мүнөө
ошохошниб?
Хаана бии юм эгээл
шинии
Зан тааража ажаһууха
Заянай үрин хонгор
зон? —
«Сэб сэхэ эндэһээ
Сэнгүү Диваажан орон
руу
Хүл мэдүүлэн гүйхэмни.
Хүршэ, гоёл газар даа!
Дайн тэндэ болодоггүй,
Даруу зантай хүнүүдынь
Һүрхэй боди сэдьхэлтэй.
Һүн горхон тэндэ урдадаг,
Диваажанайл орон даа —
Дэлгэр, баян байдалтай.
Аха дүүнэртэл тэндэхин
Айхабтар уринаар
хандадаг.
Нохойнуудынь гэжэ даа
Номгон гээшэнь
гайхалтай —
Хазаха зууххаһаа
байтагай
Хусадагшьегүй гэлсэнэ.
Хүршэ, диваажанай
орондо
Хүрэжэ ошооб гэхэдэжэ
Зүүдэлхэдэшье гоё даа!
Зүгөөр хүлисэ, баяртай!
Һайн байхабди даа
тэндэ,
Һанаа дүүрэн, садхалан.
Аюул гэжэ байхагүй —
Амар, тайбан, амгалан.
Үнэндөө эндэ юун
гээшэб —
Үдэртөө ойлгод гэхэш,
Һүрдэһэн, айһан дээрэһээ
Һүнишье мүртэй
унтахагүй.
«Хүндэтэ хүршэ,
баяртай! — гэжэ
Хүхы хэлэбэ. — Юрэдөө
Ахир зангаа, хурса шүдөө
Абаад ошохо юм гүш,
Али эндээ орхихо
гүш?» —
«Юу хэлэнэбши, хүршэ,
Юундэ орхибо
гээшэбиб?» —
«Тиигээ һаа, хэлэһым
дуулалши,
Тэндэ арһаа
хуулуулхалши».
Зан муутай хүн дандаа
Зон нүхэдөө муушалжа
ябадаг даа:
Хүнүүдэй һайн талые
харадаггүй,
Хүрдэгэр хадаа хэнтэйш
багтадаггүй.

Г. ЧИМИТОВ оршуулба.

Хүшэгэ нээгдээ.
Хүнхинэбэ зал.
Хүхюухэн балшар
Хүүгэдэй урда,
Онтохон соохи
Омог дорюун
Олон герой
гаража ерэбэ.
Һонюуша үхибүүд
Һонороор шагнан,
Гуниглан, баярлан
Геройнуудтай хамта,
Арюун мэдэрэлэй
Ашата долгёор
Гүн сээжэһээ
Гүлмэрөөр уржа,
Энэ залнай
Эгээл мүнөө
Эрдэни һайхан
онтохон болонхой...
Онтохон, онтохон
одоол мүнөө
Айлшалан ерээ
Айдархан эдэнэртэ,
Арюухан зүрхэнүүд
Анхаран хүлгэжэ,
Гүлмэрхэн нюурнууд
Гэрэлтэй боложо.
Энэ дэлхэйн
Эрдэни һайхан
Эгээл сэлмэг
баяр һайхан,

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Оһол ооһоргүй,
Гэнэ гэнжэгүй.
Гэмтэй хүн зүрхэгүй,
Зэмэтэй хүн зориггүй.
Ута хормой хүл орёодог,
Ута хэлэн хүзүү орёодог.

Ахир дээһэн
Уяа хүрэдэггүй.

Алмаз шулуун
жэбэрдэггүй,
Ажалша хүн
хосордоггүй.

Хүнһөө жэшээ абадаг,
Хүдэлмэриһөө дүршэл
абадаг.
Гал соо һэрюун үгы,
Гасалан соо жаргал үгы.
Һайнаар тарибал амбаар
дүүрэн,
Муугаар тарибал мэшээг
хооһон.
Эдлүүри муутай газарта
Үрэһэ тариха харамтай,
Эдеэлсэ муутай газарта
Малаа ээрэхэ гэмшэлтэй.

Люба РИНЧИНОВАГАЙ
суглуулбари.

ТААБАРИНУУД

Баргажанай үхэрнүүд
баруун хойшоо бэлшэбэ.
(Одо мүшэд).

Мяхан дабаан түмэр
гэшхүүртэй.
(Дүрөө).

Айл бүри тэбхэ сай.
(Тогооной барюул).

Архаадайе арбан хүн
хүргэбэ.
(Малгай үмдэхэ).

Эрхүүһээ ерээшэд эрэ,
эмэгүй һахалтай.
(Ямаад).

Ноёной басаган ногоон
торгон дэгэлтэй,
Хаанай басаган хара
торгон дэгэлтэй.
(Эльгэн, һүлһэн).

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВАЙ
суглуулбариһаа.

ЭТЮД

ҮБЭЛЭЙ ОЙ СОО

Саһан, саб сагаан саһан. Нэгэшье хирэгүй, заахашье бузарлагдаагүй сагаан саһан.

Саһаар хушагданхай ой һажан дуурана. Гансал һалхин абяа шэмээгүй байһан ойдо атаархажа, тэрэниие һэрюулжэ шадахагүйдөө гүнзэгыгөөр һанаа алдаһаар дал нэгэ шангадана, нэгэ һуладана. Үльгэрэй нэгэ хэһэг хөөрөөд, халуун шара сай һорохо зуураа, үльгэршэ үбгэн нюдэеэ аняадхидаг. Эгээл тэрээндэл саг зуурада амаржа байһан ой модод һабяаһагүй һалхинай һэбшээнтэй нэгэшье үгэ андалданагүй.

Ажамидарал бии юм гү, али үгы гэхээр, айдаһа хүрэхөөр аалин намдуу. Тиимэшье һаань, горзойгоод хүрэшэһэн шэнги. модоной һалаа мүшэр үлүү ехэ саһа даажа ядахадаа, сапые һэгсэрээдхинэ. Тиин мүшэрэй дошхон энэ хүдэлсые харахадаа, ажамидаралай хэзээдэшье тогтохогүйе ойлгоодхиноб. Байгаалиин жама ёһоор бүхы юумэн һалбарха, сэсэглэхэ, үбэлэй шэрүүнииешье үзэхэ ёһотой бшуу. Үбэлэй сагта байгаалиин юумэн бүхэн намдуу, аалин болодог. Теэд иимэ байдалда ороһон байгаали һалбархынгаа урда бэеэ зэһэжэшье байгаа һаа, саг зуурадашье амарнагүй. Ажамидарал үргэлжэлһөөр.

Бишыхан мүшэрэй модоной һалаануудые тон-тон тоншоһоор дайран унахань элихэнээр дуулдана. Байгаалиин иимэ байдалда ороод байхада, гансал зүрхэнэйнгөө сохисые элеэр мэдэрнэб. Сэдьхэл бодолни хон-жэн байдалда дууһан эзэлэгдэжэ, ажабайдал тухай бодожо захалнаб. Эгээл энээхэн үедэ нарин дуутай шубууханай абяанай жэнгирэн дуулдахадань, унтаһанаа һэриһэн юумэндэл, байгаалиие ондоо нюдөөр хаража эхилхэ юмби. Саһанай сэг мэтэ хубиханууд долоон үнгэтэ һолонгын туяа сасана. Эдэ үй түмэн сэгхэнүүдэй ялаганаан соо ажамидаралай хэзээдэшье мүнхэ наһан харагдаха юм. Хажуугаарни тойрожо һууһан үльгэршэ үбгэдтэл нарһад хөөрөөгөө үргэлжэлүүлһээр. Харин би — тэрэнэй аша гуша — аманһаань унаһан үгэ бүхэниинь шагнан дуугай байнаб. Энэ иигэжэ зогсон байхадаа, байгаалитай ниилэжэ, байгаалиин үхибүүн байһанаа ойлгоноб.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

ОНТОХОН

ХОЙТО ЭХЭ

Урда сагта, ажалша нэгэ хүнэй арюухан сэбэрхэн һамганиинь наһа барашоо юм һэн ха. Налгай залуу тэрэ хүн наһанайнгаа нүхэрһөө хахасаһандаа, гансаардажа гажарбашье, нарайхан хүбүүгээ хайрлабашье, хойто эхые асарба ха. Эхэ бологшонь хүбүүхэниинь үргэн тэжээн байха зуураа, өөрөө хээлитэй болоходоо: «Үбгэмни урда һамганайнгаа хүбүүндэ угаа дуратай юм байна. Минии гараха хүбүүе мэдэрхэшьегүйдөө болохол ха» гээд, ажаг-һэжэг түрэжэ, муу һаналда эзэлэгдэбэ. Хээлиингээ хүндэрхэдэ, хэрзэгы сэдьхэлынь хэтэржэ, урда һамганайнь үншэн хүбүүе яажа усалтуулхаб гэжэ шэбшэбэ. Нэгэтэ үглөөгүүр үбгэнэйнгөө үбһэндэ ошоһониие һамбаашалан: «Үхэһэн һамганайнь хүбүүе үхэр малай хүлөөр үлти зада гэшхүүлээд эрэмдэг болгожорхихо юм байна. Одоол тиихэдэ үбгэмни үзэмжэгүй болоһон хүбүүгээ үзэхэ харахаяашье болихо. Оорымни хүбүү гаргахада, үргэн тэбэрин абажа, өөршөөн таалан байха бэзэ» гээд, уралаа хүхэн зүүдэлэн, унтажа хэбтэһэн хүбүүхэниие һэрюулхэгүйе оролдон, һэмээхэн орёожо тэбэреэд, адуунай хорёогой үүдэндэ аргаахан абаашажа табяад, адуунда гэшүүлхэ гэхэдэнь, ангир шаргал азаргань ажаглан, унхидан мэдэржэ, «Хорёогоймнай үүдэндэ хохир шэбхээр булаатай адууша эзэнэймнай хүбүүхэн амаран нойрсожо хэбтэнэл. Алхажа, гэшхэжэ болохогүй, аргаахан байгты, һүрэгни! Хайратай бишыхан хүбүүхэниие хардаха һэдэлгэ гаргаһан хара һаналта дайсаниие хазажа сабшажа хэһээхэбди!» — гээд, үүрһэн байжа үгэлбэ, турьян байжа түүрээбэ. «Алим тэрэ дайсаниинь» гэлдэн, адуун һүрэгынь» инсагаалалдан, айдаһатай хүлгөөн болошобо. Үсэд нэтэрүү хойто эхэ үргэжэ хүбүүхэниие абаашаад, үхэртэ гэшхүүлхэ гэхэдэнь, хүрин бухань хүлзэжэ, хурьһэ малтан шуухираад: «Үүдэн доромнай нюугаатай үбһэ һолоомоор хушаатай үхэршэ эзэнэймнай хүбүүхэн үгэлэн, зүүдэлэн хэбтэнэл. Гэмгүйхэн хүбүүхэниие гэшхэжэ, дайража болохогүй. Гэмэлтээхые хүсэһэн дайсанай гэдэһынь хаха мүргэхэбди,» — гээд, бүрхирэн, зоходон байхадань, «Үһөөтэ дайсаниинь алим» гэлдэн, үхэр һүрэгынь мөөрэлдэн, үймөөн хүлгөөн болошобо. Хэдэр зангай хойто эхэ хэрэгээ бүтээжэ ядахадаа хэмгүйгөөр сухалдажа, хурхиржа хэбтэһэн хүбүүхэниие хонидто гэшхүүлхэ гэхэдэнь, халзан хусань маарaжа: «Хашаагаймнай үүдэндэ хохир шэбхээр хушаатай хонишон эзэнэймнай хүбүүхэн хурхиран зүүдэлэн хэбтэнэл. Мууларгүйхэн хүбүүхэндэ мууе хүргэжэ болохогүй. Муудхаахые хүсэһэн дайсаниие мухариса мүргэжэ хэһээхэбди» гээд мааран, бабаран мэдүүлбэ. «Хорото дайсаниинь алим» гэлдэн, хонин һүрэгынь мааралдан, хүлгөөн, шууяан болошобо. «Нялха нарайхан үхибүүе нюуртаа нооһотой малнуудшье хайрлана, хамгаална ха юм. Харин тиихэдэ би эхэнь болоһон хүн аад лэ нигэжэ байхадаа яанабиб, эндүүрбэ хаяаб, эшхэбтэр байдалда орохом ха юм», — гэжэ гэртээ хүбүүхэниие оруулба, гэнэгүйгөөр тэжээбэ. Өөрөө хүбүүтэй болоходонь, үбгэниинь ехэтэ баясажа, хоёр багахан хүбүүдээ хоёр гартаа тэбэреэд, энхэрэн таалан байхыень эхэнь харахадаа баясаба. Эндүүтэй бодолдо эзэлэгдэһэнээ эндэ һаял ойлгожо, хорото муу һаналаа хойшолуулангүйгөөр мартаба. Тэдэнэр хонгор һайхан, хоёр нарайхан хүбүүдээ абын анхаралаар аршалан, эхын энхэрэлээр эрхэлүүлэн, аб адлиханаар эдеэлүүлээд, аб адлиханаар хубсалуулаад, альган дээрээ тэнжээжэ, аха дүүнэр болгобо. Эжэл хоёр хүбүүдынь эбтэй этэйхэнээр үдэжэ, эрэ бэрхэнүүд болоходоо, эжы аба хоёроо энхэ тайбанаар үргэжэ, үндэр наһа наһалуулба, үлзы жаргал эдлүүлбэ.

Урид бодожо үзэнгүй, ушар шалтагааниинь ойлгонгүй, уршагта хэрэг үйлэдэбэл ямар хойшолонтой байдагыень яһала тодоор һануулһан арад зоной хэлсэдэг оньһон сэсэн үгэнүүд:

Гэмынь урдаа,
Гэмшэлынь хойноо.
[illegible] хухаранхаар.
Яһаа хухара.
Алдуу хэхэнь үдэрэй
хэрэг,
Алдуугаа арилгахань
наһанай хэрэг.
Түрөөгүй хүбүүндээ
Түмэр үлгы бү бэлдэ.
Горхо үзэнгүй гуталаа
бү тайла.

Аман үгын удхаер
Б-М. ДЫШИНОВ
бэшэбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Поезднуудта үргэн харгы» — түрүү бэшэг. «Агуу Октябриин хүндэлэлдэ» — суглуулбари. «Манай залуу гварди» — В. Харахиновай статья. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Гол шэглэл» — А. Долгиин статья. «Һайн зам хангахабди» — Н. Кемежэй корреспонденци. «Металл
хаяатай хэбтэнэ» — С.
русенкын статья. «Комм
но хэмжээнүүдэй ашаг
— П. Алекеевэй статья

Гурбадахи хууда
«Дуулан магтамаар
саг». — Ю. Бара
статья. Хилын саанаһа
таһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хууда
«Розыгрыш» гэһэн
фильм тухай тэмдэглэл
Авторынь Р. Макал
«Хоёр түрэ» — А.
тиной корреспонденци.
зяюшка — суглуулбари
носхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — Шэнэ һонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат 10.30 — Совет композиторнуудай симфоническа миниатюранууд.

Улаан-Үдэ. 11.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Весенняя программа». 11.30 — «Огоньки» — уран һайханай фильм. 12.50 — «Арадай уран бүтээл» гэжэ телевизионно фестиваль. Түнхэнэй аймаг.

«Орбита-2». 13.55 — Дамжуулгын программа. 14.00 — «Үхибүүдэй фильм». «Дубравка» — уран һайханай фильм. 15.15 — «Со
мүрысөөн тухай тэмдэ
16.00 — Фигурна хал
гаар дэлхэйн чемпионат
шүүл. «Забһарлалгын
«Спортлотогой» тираж
«шэнэ һонин». 19.30
Патрик. «Странная
Сэвидж» — «Моссове
рэмжэтэ гүрэнэй акад
скэ театрай зүжэг. 21.
«Время». 21.30 — «Ст
миссис Сэвидж», зүж
гэлжэлэл. 22.35 —
Бухэсоюзна комплекс
нэ табан жэлдэ зорюул
23.05 — Дамжуулгын
рамма.

ХОЁРДОХИ ПРОГРА

Улаан-Үдэ. 14.00
римтата фильмүүдэй
грамма. 15.00 — В. Ле
дуулаха.

«СПОРТЛОТОГОЙ»
«СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-
мартын 2-то үнгэргэгдэһэн тираж
«Спортлото»: 7 (биатлон), 11
спорт), 14 (волейбол), 18 (
41 (теннис), 46 (хоккей);
«Спортлото-2» 12 (уһанай-мо
спорт) 15 (уһан дээрэ бүмбэгөөр
далга), 23 (хүнгэн атлетикэ), 30
гата спорт), 36 (слалом), 49 (
(ТАС

Редакторай орлогшо П. Н. НИМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУ

Индекс 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, телеф
редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редак
2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2
секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2
сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86 пропаган
агитации — 2-56-32 промышленности и строительств
2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58,
туры и школ — 2-60-21 писем и селькоров — 2
информации — 2-34-05 общественная приёмна
2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорски
2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

«БУРЯАД УНЭН» 1977 оной мартын 5. ☐ 4-дэхи хуудаһан ☐ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01383.